

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik
Genel Müdürlüğü

**MOTORLU KARA TAŞITLARININ
BAKIM VE ONARIM HİZMETLERİ
MESLEK KILAVUZU**

2023

SUNUŞ

Esnaflık ve sanatkarlarımız, toplumsal hayatımızın bir parçası, iktisadi ve sosyal yapımızın omurgasıdır. Elindeki sermayesini alınının teriyle, bileğinin gücüyle birleştirmiş bir girişimcilik ruhunun adıdır. Esnaflık ve sanatkarlarımız, gelenekleriyle, ahlakıyla, disipliniyle en önemlisi de dayanışmasıyla medeniyetimizin gelişmesinde ve ileri taşınmasında da hayati bir rol oynamıştır.

Ticaret Bakanlığı olarak, esnaflık ve sanatkarlarımızın faaliyet gösterdikleri meslek dalları hakkındaki bilgilerini artırmak ve yeni esnaflık olacak girişimcilere yol göstermek amacıyla 2019 yılı sonu itibarıyla bir rehber serisi hazırlama çalışmasına başladık. İlk olarak, Bakkallık Meslek Kılavuzu'nu ilgililerin istifadesine sunarak başlattığımız çalışma kapsamında, bugüne kadar pazarcılık, minibüsçülük, lokantacılık, kiraathanecilik, kuyumculuk, berberlik ve kuaförlük meslek kılavuzlarını hazırlayarak kamuoyu ile paylaştık. Şimdi ise Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarım Hizmetleri Meslek Kılavuzu'nu sizlerin istifadesine sunuyoruz.

Yoğun ve titiz bir çalışmanın ürünü olan Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarım Hizmetleri Meslek Kılavuzu; mesleğe başlamak isteyen girişimcilere yönelik faydalı bilgilerden, mesleğe ilişkin her türlü mevzuata, işyeri açılış süreçleri ve ruhsatlandırma işlemlerine, devlet desteklerinden oda ve sicil kaydı işlemlerine, mesleğe ilişkin istatistikî verilerden vergi ve sosyal güvenlik konularına kadar geniş bir içerikle hazırlanmıştır.

Bu vesileyle, Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarım Hizmetleri Meslek Kılavuzu'nun hazırlanmasında emeği geçen başta çalışma arkadaşlarım olmak üzere, ilgili tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ediyorum, kılavuzumuzun ilgili herkese faydalı olmasını temenni ediyorum. Ticaret Bakanlığı olarak ekonomimizin temel dinamiği olarak gördüğümüz esnaflık ve sanatkarlarımıza yönelik çalışmalarımızın dinlenmeksizin devam edeceğini özellikle belirtmek istiyorum.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Ticaret Bakanı

ÖNSÖZ

Esnaf ve sanatkârlarımız ile girişimcilerimiz; gerek iş yeri açılış süreçlerinde farklı kurum ve kuruluşlarca yürütülen hizmetlere, gerekse faaliyet gösterdiği meslek kollarına ilişkin mevzuata, devlet desteklerine, vergi ve sosyal güvenliğe yönelik düzenlemelere, sektördeki fırsat ve tehditlere yönelik bilgi sağlayan bir kaynağa ihtiyaç duymaktadır. Bu anlamda, hem motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerinde iş hayatına atılmayı planlayan girişimcilere ilgi duydukları meslekleri önceden tanıma, mesleğin genel görünümü ile güçlü ve zayıf yönlerini irdeleyebilme, işyeri açılış süreçlerinde kendilerini bekleyen prosedürleri kavrayabilme ve mesleğe ilişkin diğer verilerden istifade edebilme hem de halihazırda bu meslekle iştigal eden esnaf ve sanatkârlara mesleklerine ilişkin her türlü bilgiyi edinme imkânı sağlamak amacıyla Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarım Hizmetleri Meslek Kılavuzu hazırlanmıştır.

Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarım Hizmetleri Meslek Kılavuzu'nda temel olarak; vergi mükellefiyeti, sicil ve meslek odası kaydı, mesleki yeterlilik, sosyal güvenlik işlemleri ve finansmana erişim gibi bürokratik süreçlere ilişkin bu meslek kolunda faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârların ihtiyaç duyduğu bilgilerin yanında motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetlerine ilişkin meslekleri icra etmek isteyen esnaf ve sanatkâr adayları için de faydalı bilgiler sunulmaktadır. Esnaf ve sanatkârimiz, bu çalışmada seçmiş oldukları söz konusu mesleklerin avantajlı ve dezavantajlı yönlerini görmenin yanı sıra ticari faaliyetlerini sürdürürken dikkat etmeleri gereken hususlara ve tüketici karşısında mevzuattan kaynaklanan sorumluluklara ilişkin bilgiler de bulabileceklerdir.

Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarım Hizmetleri Meslek Kılavuzu'nun esnaf ve sanatkârlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyor, çalışmada emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Taha Enes ŞENER
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik
Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	1
ÖNSÖZ	2
1. TANIM	8
2. İSTATİSTİKİ VERİLER	13
3. ESNAF VE SANATKÂR İŞLETMELERİ AÇILIŞ SÜRECİ	16
3.1 Esnaf ve Sanatkar Olma Aşamaları	16
4. KREDİ VE DESTEK	24
4.1 Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi (ESKKE) - Halkbank Kredileri ..	24
4.1.1 İşletme Kredileri	25
4.1.1.1 İşletme Kredisi	25
4.1.1.2 Kaybolmaya Yüz Tutan Meslek Kollarında Faaliyet Gösteren Esnaf ve Sanatkârlara Kullandırılacak Krediler	25
4.1.1.3 Ustalık Belgesi Sahibi Olup Yeni İşyeri Kuran Esnaf ve Sanatkârlara Kullandırılacak Krediler	26
4.1.1.4 Genç Girişimci Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Kullandırılacak Krediler	26
4.1.2 Yatırım Kredileri	27
4.1.2.1 İşyeri Edindirme Kredisi	27
4.1.2.2 Taşıt Edindirme Kredisi	27
4.1.3 Kredi Başvuru Aşamaları	28
4.1.3.1 Kredi Başvurusu ve Kooperatif Tarafından Yapılan İstihbarat	28
4.1.3.2 Kredi Kefalet Haddi Kararı ve Bankaya Bildirim	28
4.1.3.3 Kredi ve Kefalet Teklifi Sonrasında Bankadaki İşlemler	29
4.1.3.4 Kredinin Kullanılması.....	29
4.1.4 Başvuru İçin Gerekli Evraklar	30
4.2 Halkbank Tarafından Doğrudan Kullanılan Krediler	31
4.3 KOSGEB DESTEKLERİ	32
4.3.1 Geleneksel Girişimci Destek Programı	32
4.3.1.1 Programın Amacı	32
4.3.1.2 Destek Unsurları	32
4.3.1.3 Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	33
4.3.2 İleri Girişimci Destek Programı	34
4.3.2.1 Programın Amacı	34

4.3.2.2	Destek Unsurları	34
4.3.2.3	Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	35
4.3.3	Ar-Ge, Ür-Ge ve İnovasyon Destek Programı	37
4.3.3.1	Programın Amacı	37
4.3.3.2	Desteklenecek Proje Giderleri	37
4.3.3.3	Programdan Yararlanma Koşulu	38
4.3.4	AR-GE ve İnovasyon Destek Programı.....	39
4.3.4.1	Programın Amacı	39
4.3.4.2	Desteklenecek Proje Giderleri	39
4.3.4.3	Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	40
4.3.5	İşletme Geliştirme Destek Programı.....	41
4.3.5.1	Programın Amacı	41
4.3.5.2	Destek Unsurları	41
4.3.5.3	Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	44
4.3.6	KOBİ Finansman Destek Programı.....	44
4.3.6.1	Programın Amacı	44
4.3.6.2	Destek Unsurları	44
5.	VERGİ.....	45
5.1	Basit Usulde Vergilendirme.....	46
5.1.1	Basit Usulde Vergilendirilme Koşulları.....	46
5.1.2	Basit Usulde Vergilendirmenin Sağladığı Kolaylıklar	48
5.1.3	Basit Usulde Ticari Kazancın Tespiti	49
5.1.3.1	Basit Usule Tabi Mükelleflerin Kayıtların Tutulması ve Belge Düzeni	49
5.2	Gerçek Usulde Vergilendirme	50
5.2.1	Gerçek Usulde Ticari Kazancın Tespiti.....	51
5.3	Tutulacak Defter ve Düzenlenecek Belgeler	52
5.4	Vergi Levhalarının Alınması ve Bulundurulması	52
5.5	3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden Yükümlülükler	54
5.6	Basit Usulden Gerçek Usule Geçiş	55
5.7	Gerçek Usulden Basit Usule Geçiş	56
5.8	213 sayılı Vergi Usul Kanunu Bakımından Esnaf ve Sanatkâr Sayılma Hadleri.....	56
6.	SOSYAL GÜVENLİK	58
6.1	Esnaf ve Sanatkârların Sosyal Güvenlik İşlemleri.....	58
6.1.1	Sigortalılık Bildirimi	58
6.1.2	Sigorta Primlerinin Ödenmesi.....	58
6.1.3	Sigortalılığın Sona Ermesi	59

6.2	İşveren Olarak Esnaf ve Sanatkârların Yükümlülükleri	59
6.2.1	İş Yerini Bildirme Yükümlülüğü	59
6.2.2	Sigortalıyı Bildirme Yükümlülüğü	61
6.2.3	Aylık Prim ve Hizmet Belgesi Verme Yükümlülüğü.....	62
6.2.4	Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Verme Yükümlülüğü.....	63
6.2.5	Sigorta Primleri Yükümlülüğü	65
6.2.6	Sigortalının İşten Ayrılması Halinde İşveren Yükümlülüğü.....	66
6.2.7	İş Kazasına İlişkin Bildirim Yükümlülüğü	66
7.	ODA VE SİCİL KAYDI	67
7.1	Esnaf ve Sanatkâr Sicil İşlemleri	67
7.1.1	Sicile Tescil.....	67
7.1.2	Tescile Başvuru.....	68
7.1.3	Tescile Başvuruya Yetkili Kişiler	69
7.1.4	Tescile Davet ve Ceza	69
7.2	Oda Kayıt İşlemleri	70
7.3	Odaların Yetki ve Sorumlulukları.....	71
7.4	İşlem Ücretleri ve Yıllık Aidat.....	71
7.4.1	Maliye Harçları.....	72
7.4.2	Gazete İlan Bedeli.....	72
7.4.3	Kayıt Ücreti, Yıllık Aidat, Evrak ve Onay Bedelleri.....	72
8.	İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI İŞLEMLERİ	76
8.1	İşyerlerinde Aranacak Asgarî Ortak Şartlar.....	77
8.2	Gayri Sıhhî Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler ..	77
8.3	İşyeri Açılışına İlişkin Diğer Hususlar	78
9.	MESLEKİ EĞİTİM VE YETERLİLİK.....	80
9.1	Ustalık.....	81
10.	MOTORLU KARA TAŞITLARININ BAKIM VE ONARIM HİZMETLERİ MESLEKLERİNİN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ, FIRSAT VE TEHDİTLERİ (GZFT ANALİZİ)	84
10.1	Güçlü Yönler.....	84
10.2	Zayıf Yönler	84
10.3	Fırsatlar	85
10.4	Tehditler	85
11.	TÜKETİCİYE YÖNELİK SORUMLULUKLAR.....	86
11.1	Esnaf ve Sanatkarlar Özelinde Sektör Analizleri Projesi Kapsamında.....	86

11.2	5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu Kapsamında	86
11.3	6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında.....	88
12.	MESLEĞE İLİŞKİN FAYDALI BİLGİLER	91

Tablo Dizini

Tablo 1 Motorlu Kara Taşıtı Bakım ve Onarım Mesleklerini Yapan Esnaf ve Sanatkârlara İlişkin Nace Kodları 11

Tablo 2: SGK Bildirim Tarihleri 64

Tablo 3: 2023 Yılı Sicil Esnaf ve Sanatkârlar Tescil İşlem Ücretleri **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

Tablo 4: 2023 Yılı Sicil Esnaf ve Sanatkârlar Tadil İşlem Ücretleri **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

Tablo 5: 2023 Yılı Sicil Esnaf ve Sanatkârlar Terkin İşlem Ücretleri **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

Şekiller Dizini

Şekil 1 TESKOMB Kredi Başvuru Aşamaları 30

Şekil 2 SGK Sistemi Giriş Ekranı 60

Şekil 3 Sigortalı İşe Giriş ve İşten Ayrılış Bildirge Ekranı 62

Şekil 4 Ustalık Süreci 83

1. TANIM

Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre motorlu taşıt “İnsan ve yük taşıyan, iki veya daha çok dingilli, motor gücüyle hareket eden araçlara verilen genel ad” olarak ifade edilmektedir.

13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda taşıt; “Karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan araçlardır. Bunlardan makine gücü ile yürütülenlere “motorlu taşıt” insan ve hayvan gücü ile yürütülenlere “motorsuz taşıt” denir.” şeklinde tanımlanmaktadır.

Aynı Kanun'da karayolu ise “Trafik için, kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlar.” olarak ifade edilmektedir.

Öte yandan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde de anılan Kanun ile özdeş tanımlamaların yapılmasına ilaveten taşıt türlerinin de tanımlaması yapılmıştır. Söz konusu yönetmelikte tanımlanan motorlu kara taşıtlarının yaygın türleri şu şekilde ifade edilmektedir.

Otomobil: Yapısı itibariyle, sürücüsü dâhil en fazla dokuz oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilmiş bulunan motorlu taşıttır.

Taksi: Yapısı itibariyle sürücüsü dâhil en fazla dokuz oturma yeri olan, insan taşımak için imal edilmiş bulunan ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenen şekilde muayenesi ve damgası yapılmış, ücret hesaplama yöntemine uygun tarife yüklenmiş ve tip onayı alınmış taksimetre ile yolcu taşıyan M1 sınıfı ticari motorlu araçtır.

Taksi Dolmuş: Yapısı itibariyle sürücüsü dâhil en fazla dokuz oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilmiş bulunan, adam başına tarifeli ücretle yolcu taşıyan M1 sınıfı ticari motorlu araçtır.

Otobüs: Yolcu taşımacılığında kullanılan, sürücüsü dâhil dokuzdan fazla oturma yeri olan motorlu taşıttır. Trolleybüsler de bu sınıfa dâhildir. Sürücüsü dâhil oturma yeri on yediye aşmayan otobüslere minibüs denir.

Kamyonet: Azami yüklü ağırlığı 3.500 kilogramı geçmeyen ve yük taşımak için imal edilmiş motorlu taşıttır. Sürücü ve yanındaki oturma yerleri dışında başka oturma yeri de bulunabilen, sürücü bölümü gövde ile birleşik kamyonetlere panelvan denir.

Kamyon: İzin verilebilen azami yüklü ağırlığı 3.5 tondan fazla olan ve yük taşımak için imal edilmiş motorlu araçtır.

Çekici: Römork ve yarı römorkları çekmek için imal edilmiş olan ve yük taşımayan motorlu araçtır.

Arazi Taşıtı: Karayollarında yolcu veya yük taşıyabilecek şekilde imal edilmiş olmakla beraber bütün tekerlekleri motordan güç alan veya alabilen motorlu araçtır.

Motosiklet: (Değişik:RG-17/4/2015-29329) Azami tasarım hızı 45 km/saatten ve/veya silindir kapasitesi 50 santimetreküpten fazla olan sepetli veya sepetsiz iki veya üç tekerlekli motorlu taşıtlar ve net motor gücü 15 kilovattı, net ağırlığı 400 kilogramı, yük taşımacılığında kullanılanlar için ise net ağırlığı 550 kilogramı aşmayan dört tekerlekli L3, L4, L5 ve L7 sınıfı motorlu taşıtlardır. Elektrik ile çalışanların net ağırlıklarının hesaplanmasında batarya ağırlıkları dikkate alınmaz. Bunlardan karoseri yük taşıyabilecek şekilde sandıklı veya özel biçimde yapılmış olan ve yolcu taşımalarında kullanılmayan üç tekerlekli motosikletlere yük motosikleti (triportör) denir.

Motorlu bisiklet (Moped): (Değişik:RG-17/4/2015-29329) Azami hızı saatte 45 kilometreyi, içten yanmalı motorlu ise silindir hacmi 50 santimetreküpü, elektrik motorlu ise azami sürekli nominal güç çıkışı 4 kilovattı geçmeyen iki veya üç tekerlekli taşıtlar ile aynı özelliklere sahip net ağırlığı 350 kilogramı aşmayan dört tekerlekli L1, L2 ve L6 sınıfı motorlu taşıtlardır. Elektrik ile çalışanların net ağırlıklarının hesaplanmasında batarya ağırlıkları dikkate alınmaz.

Lastik Tekerlekli Traktör: Belirli şartlarda römork ve yarı römork çekebilen, ancak ticari amaçla taşımada kullanılmayan tarım aracıdır.

İş Makinası: Paletli veya madeni tekerlekli traktör, biçerdöver ve yol inşa makinaları ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılmayan motorlu araçtır.

Kamp Taşıtı: Yük taşımada kullanılmayan; iç dizaynı tatil yapmaya uygun teçhizatlarla donatılmış, hizmet edebileceği kadar yolcu taşıyabilen SA kodlu motorlu araçtır.

18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nda da Karayolları Trafik Kanunu'na atıfta bulunulmakta ve anılan Kanun ve Yönetmeliğe benzer minvalde tanımlamalara yer verilmektedir. Söz konusu Kanun'da motorlu taşıt, "Karada, havada insan, hayvan ve eşya taşımaya yarayan ve makine kuvvetiyle hareket eden taşıtlar" olarak ifade edilmektedir.

Ancak 197 sayılı Kanun'da, Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinden farklı tanımlamalara yer verilmekte olup, aşağıda bu ayrılan tanımlara da değinilmektedir. Buna göre;

Kaptıkaçtı: Şoföründen başka, oturmaları şartıyla en çok yedi yolcu alabilen, insan taşımak için imal edilmiş olan ve bu maksatla kullanılan, yerle temas halinde dört tekerleği bulunan, şekil ve yapılışı itibarıyla otomobilden farklı olan motorlu taşıtlardır (Carry-all, Travel-all, Jeep-station ve benzerleri bu sınıfa dahildir.).

Panel van: Azami toplam ağırlığı 3500 kilogramı geçmeyen, kapalı kasalı (yandan camlı olanlar dahil), sürücü kısmından başka tek veya daha fazla sıralı oturma yeri bulunan, insan ve yük taşımak için imal edilmiş olan taşıtlardır.

Öte yandan, 13.02.2018 tarihli ve 30331 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik'te de Karayolları Trafik Kanunu'na atıfta bulunularak bu konuda tanımlamalara yer verilmiş olup, motorlu kara taşıtı şu şekilde tanımlanmıştır:

İkinci el motorlu kara taşıtı: 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 3 üncü maddesinde tanımlanan ve tescilli olan motosiklet, otomobil, arazi taşıtı, otobüs, kamyonet, kamyon ve lastik tekerlekli traktör niteliğindeki taşıtları ifade eder.

Ayrıca "Bakım" ve "Onarım" kavramlarına bakacak olursak Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre bakım; "*Bir şeyin iyi gelişmesi, iyi bir durumda kalması için verilen emek*" onarım ise; "*Onarma işi, tamirat, tamir*" olarak ifade edilmektedir.

Motorlu kara taşıtları bakım ve onarım hizmetlerine ilişkin meslekler, 13.02.2019 tarihli ve 30685 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu'nun 3 No.lu Kararı ile belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek

kollarında “Metal, Otomotiv ve Makine” sektöründe yer almakta olup, şu meslek kodu ve tanımlarını içermektedir:

- H.16 Motosiklet Bisiklet imalatı, onarımı
- H.18 Oto bakım servisçiliği
- H.19 Oto Boyacılık
- H.20 Oto Döşemecilik
- H.21 Oto Elektrikçilik
- H.22 Oto Lastik Onarımı
- H.24 Oto LPG Montajı

Öte yandan söz konusu meslek kollarından motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı ile ilgili olan NACE Kodları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1 Motorlu Kara Taşıtı Bakım ve Onarım Mesleklerini Yapan Esnaf ve Sanatkârlara İlişkin NACE Kodları

Meslek Kodu	Meslek Tanım	Nace Kodu	Nace Tanım
H.16	Motosiklet, bisiklet imalatı, onarımı	45.40.01	Motosiklet ve motorlu bisikletlerin bakım ve onarım hizmetleri
H.18	Oto bakım servisçiliği	33.12.09	Tarım ve ormancılıkta kullanılan motokültörler ve traktörlerin bakım ve onarımı
H.18	Oto bakım servisçiliği	45.20.06	Motorlu kara taşıtlarının genel bakım ve onarımı (radyatör, klima ve egzoz bakım ve onarımı dahil, aynı işletmede yapılanlar ile elektrik sistemi, tekerlek ve karoser onarım hizmetleri hariç)
H.18	Oto bakım servisçiliği	45.20.07	Motorlu kara taşıtlarının genel bakım ve onarım hizmetleri (aynı işletmede mekanik, elektrik sistemi, kaporta,

			boya, fren sistemi, cam, pencere vb. bakım ve onarımının yapılması)
H.18	Oto bakım servisçiliği	71.20.12	Entegre mekanik ve elektrik sistemleri konusunda teknik test ve analiz faaliyetleri (mekanik ve elektrik bileşenli makine, motor, otomobil, alet, cihaz, iletişim ekipmanı vb. ekipmanların test ve analiz faaliyetleri)
H.19	Oto boyacılık	45.20.09	Motorlu kara taşıtlarının sadece boyanması faaliyetleri
H.20	Oto döşemecilik	45.20.04	Motorlu taşıtların koltuk ve döşemelerinin bakım ve onarımı
H.21	Oto elektrikçilik	45.20.01	Motorlu kara taşıtlarının elektrik sistemlerinin onarımı
H.22	Oto lastik onarımı	22.11.19	Lastik tekerleklerinin yeniden işlenmesi ve sırt geçirilmesi (lastiğin kaplanması)
H.22	Oto lastik onarımı	45.20.02	Motorlu kara taşıtlarının lastik onarımı (tekerlek ayar ve balansı dahil)
H.24	Oto LPG montajı	45.20.08	Motorlu kara taşıtlarına yakıt sistemi (benzin, dizel, LPG, CNG, LNG vb.) montajı ve bakımı hizmetleri

2. İSTATİSTİKİ VERİLER

Ülkemizde Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkâr sayısı 55.413'tür. Bu esnaf ve sanatkârların %93,92'si erkek, %6,08'i ise kadındır. Bu mesleklerin illerdeki dağılımına bakıldığında ise ülkemizde tüm il ve ilçelerde yer alan bu meslek grubundaki esnaf ve sanatkârlar en fazla İstanbul'da, ardından ise sırasıyla İzmir, Ankara, Antalya, Konya, Bursa, Manisa ve Mersin'de yer almaktadır.

Söz konusu mesleklerdeki esnaf ve sanatkârların %44,73'ü ilkokul; %22,51'i ortaokul; %20,48'i lise; %1,13'ü ön lisans; %2,81'i üniversite; %0,08'i yüksek lisans ve doktora mezundur. Geri kalan esnafın (%8,25'inin) ise eğitim durumu bilinmemektedir.

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı hizmetleri mesleklerinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârların yaklaşık yarısının ilkokul mezunu olduğu, geri kalan büyük bir çoğunluğunun ise ortaokul ve lise mezunlarından oluştuğu; bunlara nazaran daha az sayıda da olsa üniversite mezunlarının da bu meslekte faaliyette bulunduğu, ayrıca 47 esnafın yüksek lisans ve doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir.

İstatistikleri meslekler bazında irdelediğimizde ise motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri alanında en çok "45.20.07 NACE kodlu oto bakım servisçiliği" mesleğinin icra edildiğini görülmektedir. Bu meslek ile iştigal bulunan 23.612 esnaf ve sanatkâr sayısı ile oto bakım servisçiliği mesleği bu alanda faaliyet gösteren işletmelerin yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

Öte yandan bu alandaki diğer mesleklere baktığımızda en çok faaliyet gösterilen meslekler sırasıyla "45.20.01 oto elektrikçiliği" (%19,43), "45.20.02 oto lastik onarımı" (%16,16), "45.40.01 motosiklet, bisiklet imalatı, onarımı" (%8,78) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yine meslekler bazında oransal olarak kadın erkek dağılımı incelendiğinde en çok kadın esnaf ve sanatkârın bulunduğu mesleğin %8 ile "oto boyacılığı" olduğu görülmektedir. Bu mesleği %7,3 oranı ile "oto LPG montajı" mesleği takip etmektedir.

Eğitim durumları bakımında durum irdelendiğinde "45.20.07 NACE kodlu oto bakım servisçiliği" mesleğinin en çok lisans ve lisansüstü eğitime sahip esnaf ve sanatkârı (710)

bünyesinde barındırdığı tespit edilmektedir. Tabii ki bu tespitte mesleği icra eden esnaf ve sanatkâr sayısının diğerlerine nazaran daha çok olmasının da bir rolü vardır.

Öte yandan, aşağıda verilen tablodan da görülebileceği üzere oransal değerlere bakıldığında; entegre mekanik ve elektrik sistemleri konusunda teknik test ve analiz faaliyetleri yürütülen “71.20.12 NACE kodlu oto bakım servisçiliği” mesleğinin en üst düzey eğitime sahip esnaf ve sanatkâr grubu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2 Motorlu Kara Taşıtlarının Bakım ve Onarımı Mesleklerinin Eğitim Durumu Dağılımı

Meslekler	NACE	Doktora	Yüksek Lisans	Lisans	Ön Lisans	Lise	Ortaokul	İlkokul	Diğer	Genel Toplam
Oto Bakım Servisçiliği	45.20.07	4	20	686	335	5.257	5.681	9.725	1.904	23.612
Oto Elektrikçilik	45.20.01		3	180	81	1.668	2.423	5.447	970	10.772
Oto Lastik Onarımı	45.20.02		5	238	92	1.983	1.962	3.959	718	8.957
Motosiklet, Bisiklet İmalatı, Onarımı	45.40.01	1	7	107	26	943	974	2.323	485	4.866
Oto Bakım Servisçiliği	33.12.09			30	10	329	442	1.369	189	2.369
Oto Döşemecilik	45.20.04			41	23	396	454	1.116	192	2.222
Oto Bakım Servisçiliği	71.20.12		4	191	42	387	153	175	36	988
Oto LPG Montajı	45.20.08		2	60	8	228	191	281	33	803
Oto Boyacılık	45.20.09		1	18	7	111	155	300	28	620
Oto Lastik Onarımı	22.11.19			7		50	38	94	15	204
Genel Toplam		5	42	1.558	624	11.352	12.473	24.789	4.466	55.413

Bu bölümün ilk paragrafında motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı hizmetlerine ilişkin esnaf ve sanatkârların en çok hangi illerde yer aldığına değinilmişti. Öte yandan bu alandaki mesleklerin iller bazında yoğunluğu incelendiğinde aşağıdaki tablodan da görüleceği

üzere hangi mesleğin en çok hangi ilde icra edildiği tespit edilebilmektedir¹. Buna göre koyu turuncu ile işaretlenmiş alanlar ilgili mesleğin en çok icra edildiği ili göstermektedir.

Meslekler	NACE	Esnaf Sayıları						
		İSTANBUL	İZMİR	ANTALYA	ANKARA	BURSA	MANİSA	ŞANLIURFA
<i>Oto Bakım Servisçiliği</i>	45.20.07	2.012	1.134	1.096	1.510	879	474	515
<i>Oto Elektrikçilik</i>	45.20.01	412	557	413	357	307	414	222
<i>Oto Lastik Onarımı</i>	45.20.02	455	427	445	370	261	326	179
<i>Motosiklet, Bisiklet İmalatı, Onarımı</i>	45.40.01	209	356	356	46	128	268	76
<i>Oto Bakım Servisçiliği</i>	33.12.09	8	131	63	31	120	215	46
<i>Oto Döşemecilik</i>	45.20.04	101	112	124	92	60	75	34
<i>Oto Bakım Servisçiliği</i>	71.20.12	53	53	57	77	32	27	105
<i>Oto LPG Montajı</i>	45.20.08	24	49	25	63	18	15	14
<i>Oto Boyacılık</i>	45.20.09	5	28	23	15	92	60	8
<i>Oto Lastik Onarımı</i>	22.11.19	11	14	6	6	3	3	7
Genel Toplam		3.290	2.861	2.608	2.567	1.900	1.877	1.206

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı hizmetleri ile iştigal eden esnaf ve sanatkârlar, faaliyet alanlarında kurulmuş bulunan odalara, bu odaların bulunmadığı yerlerde ise metal, otomotiv, makine sektöründe faaliyet gösteren diğer esnaf ve sanatkârlar odalarına veya karma odalara kaydolmaktadır. Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı hizmetleri ile ilgili mesleklerde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlar ülke çapında Türkiye Madeni Eşya Sanatkârları Federasyonu tarafından temsil edilmektedir. Ülkemizde bu Federasyona bağlı 276 esnaf odası bulunmaktadır. Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı ihtisas alanında faaliyet gösteren toplam 68 esnaf ve sanatkâr odası bulunmaktadır.²

¹ Tablo hazırlanırken mesleklerin en çok icra edildiği iller belirlenmiş ve tabloda ona göre sadeleştirmeye gidilmiştir.

² 01.01.2023 ESBİS kayıtları dikkate alınmıştır.

3. ESNAF VE SANATKÂR İŞLETMELERİ AÇILIŞ SÜRECİ

Esnaf ve sanatkâr olarak faaliyet göstermek isteyen herkes, vergi kaydı, esnaf ve sanatkâr sicil ve oda kaydı, SGK kaydı ve ruhsat işlemleri aşamalarını tamamlamak zorundadır. Ancak bazı meslek gruplarında mesleğe özgü özel durumlar oluşabilmekte olup, motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımına ilişkin mesleklerin işyeri açılış süreçleri aşağıda özetlenmiştir.

3.1 Esnaf ve Sanatkar Olma Aşamaları

1. AŞAMA
MESLEKİ YETERLİLİK
<p>3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda düzenlemesi yapılan hükümlere göre bu Kanun kapsamına alınan il ve mesleklerde; belediyeler ve işyeri açma izni vermeye yetkili diğer kurum ve kuruluşlar işyeri açılışında, esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin kendilerinden veya işyerinde her bir meslek dalında çalıştırdıkları en az birer çalışanından ustalık belgesi ya da en az ön lisans diploması istemek zorundadır.</p> <p>Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı alanı da belge zorunluluğu bulunan meslekler içerisinde yer almaktadır.³</p> <p>Bu itibarla; motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı meslekleri ile iştigal edecek girişimcilerin, kendilerinin veya yanında çalıştıracakları bir kişinin açacağı iş yerine göre ustalık belgesine sahip olması veya ilgili alanda en az ön lisans diplomasına sahip olması gerekmektedir.</p>

³ Ustalık Belgesi gerektiren mesleklerin listesine https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/photos/2022/02/23/34-alan-184-dal-listesi_pdf_62166c70c0c59.pdf adresinden ulaşılabilir.

Ustalık belgesi Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan mesleki eğitim merkezlerinde çıraklık ve kalfalık eğitimleri tamamlanarak yapılan sınavlar neticesinde başarılı olunması durumunda elde edilmektedir.

Teknik lise mezunları veya mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının dört yıllık eğitim programlarından mezun olanlara, ustalık belgesinin yetki ve sorumluluklarını taşıyan, mesleklerinde bağımsız İşyeri Açma Belgesi verilir.

İşyeri sahipleri veya o işyerinde çalışan ustalık belgesi sahipleri, ustalık belgelerini işyerlerine asar.

2. AŞAMA

VERGİ DAİRESİ İŞLEMLERİ

Esnaflık ve sanatkarlık olabilmek için öncelikle “İşe Başlama/İşi Bırakma Bildirimi” ile işe başlandığının bağlı bulunulan vergi dairesine bildirilmesi zorunludur. Bildirimde bulunmak isteyenler isterlerse kendilerince (mükellefin küçük veya kısıtlı olması halinde bunların kanuni temsilcileri) ya da 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’na göre ruhsat almış avukatları ve 3568 sayılı Kanun’a göre yetki almış meslek mensupları tarafından da ilgili vergi dairesine yapılabilir.

İşe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren **on gün** içinde bağlı bulunulan vergi dairesine yapılmaktadır.

Bildirimle ilgili form vergi dairesine bizzat giderek, posta ile göndererek ya da vergi dairesine gitmeden İnteraktif Vergi Dairesi (<https://ivd.gib.gov.tr>) aracılığı ile sistem üzerinden, “İşe Başlama/Bırakma Bildirimi” ile yazılı olarak yapılır.

Mükellefiyet tesisi işlemleri için, İşe Başlama/Bırakma Bildirimiyle birlikte gerekli kontrol ve teyit işlemlerinin yapılabilmesi amacıyla;

- 1) Nüfus cüzdanının aslının ve varsa ticari plakalı araç sahiplerinin araç ruhsatlarının aslı ve fotokopilerinin vergi dairesi personeline ibraz edilmesi,

2) İşyeri bilgilerinin İşe Başlama/Bırakma Bildiriminde yer alan ilgili alanlara yazılması yeterli olmaktadır.

İşe başlama/bırakma bildirimine üzerine vergi dairesi tarafından yapılan kontroller sonrasında mükellefiyet tesisi işlemi gerçekleştirilir ve “Elektronik Yoklama Sistemi” üzerinden mükellef nezdinde yoklama yapılır.

Mükellef nezdinde yapılan yoklamalar;

1. İşe başlama yoklamaları, mükellefiyetin tesis edildiği tarihten itibaren en geç **15 gün**,
2. Mükellef imzası ile birlikte serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir tarafından imzalanmış veya yeminli mali müşavirlerce tasdik edilmiş olan işe başlama / bırakma bildirimine üzerine yapılacak yoklamalar **bir ay**,

içerisinde sonuçlandırılır.

Yapılan başvuru vergi dairesi tarafından değerlendirilmekte ve gerçek veya basit usulde vergilendirilme durumuna göre işlemler başlatılmaktadır.

İşe başlayan esnaf ve sanatkârların kullanacakları defterleri tasdik zorunluluğu yoktur. Bilindiği gibi kazancı basit usulde tespit edilen esnaf ve sanatkârların defter tutma zorunluluğu yoktur. (bkz. Basit Usulde Vergilendirmenin Sağladığı Kolaylıklar). Kazancı gerçek usulde tespit edilen esnaf ve sanatkârların kullandığı “İşletme Defteri” ise GİB Web sayfası üzerinden “Defter - Beyan Sistemi” nde elektronik ortamda tutulmaktadır.⁴ Elektronik ortamda tutulan defterlerin tasdik zorunluluğu yoktur.

Not: Vergi Usul Kanunu Md.168, Gelir Vergisi Mükelleflerinde İşe Başlama-İşi Bırakma Rehberi⁵.

⁴ (13.12.2017 Tarihli Resmi gazetede yayımlanan VUK 486 Seri numaralı Genel tebliğine göre;)

⁵ [ise_baslama_birakma_degisiklik_bildirimi_brosuru.pdf\(gib.gov.tr\)](http://ise_baslama_birakma_degisiklik_bildirimi_brosuru.pdf(gib.gov.tr))

3. AŞAMA

ESNAF SİCİL KAYIT İŞLEMLERİ

Vergi dairesine kayıt yaptırdıktan sonra esnaf ve sanatkârlar ikinci adım olarak durumlarını sicile tescil ettirmek ve esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarını Sicil Gazetesi'nde ilan ettirmek ile yükümlüdür. Sicile kayıt esnasında esnaf ve sanatkâr vergiden muaf ise bunu belgelemek zorundadır.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 68. maddesine göre: "Bu Kanun kapsamındaki esnaf ve sanatkârlar, yanlarında çalışanlar hariç, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren durumlarını 30 gün içinde bağlı buldukları sicile tescil ve Sicil Gazetesi'nde ilan ettirmekle yükümlüdürler".

Sicil kaydı başvurusu, Esnaf ve Sanatkâr Sicil Müdürlüğüne yazılı şekilde ya da elektronik ortamda ESBİS üzerinden yapılır. Sicil Müdürlüğü tarafından esnaf ve sanatkârların hangi odaya kayıt olacağına ilişkin bilgiler, elektronik ortamda Bakanlık e-esnaf ve sanatkâr veri tabanı (ESBİS) üzerinden kayda alınır.

Esnaf ve sanatkârın işe başlayabilmeleri için sicil kaydı zorunludur ve birden çok meslekle iştigal ediliyorsa, her bir meslek için ayrı kayıt yaptırılması gerekmektedir. Sicil Müdürlüklerinde kaydı yapılan esnaf ve sanatkârın bilgileri elektronik ortamda Bakanlık e-esnaf ve sanatkâr veri tabanına Sicil Müdürlüğüne işlenmektedir.

❖ Tescile Başvuru

1) Başvuru esnaf ve sanatkârlar sicil müdürlüklerine yazılı şekilde ya da elektronik ortamda ESBİS üzerinden yapılır.

2) Dilekçede istem açıkça belirtilir ve tescil edilecek hususlar gösterilir. Dilekçedeki hususlar, elektronik ortamda, belge asılları ya da onaylı örnekleri ile doğrulanır.

3) Başvurunun elektronik ortamda yapılması halinde dilekçe güvenli elektronik imza ile imzalanır ve ilgili belgeler eklenir.

4) Elektronik ortamda müdürlüğe yapılacak tüm başvurularda, başvuru anının tespitinde ESBİS'teki tarih esas alınır.

5) Müdürlük, sicil işlemlerinde vergi mükellefiyetine ya da vergi muafiyetine ilişkin belgeleri ister. Ayrıca, ihtiyaç duyulması halinde milli piyango işletme belgesi, mesleki yeterlilik belgesi gibi tamamlayıcı diğer belgelerin de müdürlüğe verilmesini isteyebilir.

6) Tescil başvurusu için gerekli belgelerin ESBİS üzerinden temin edilebilmesi halinde ayrıca ibraz edilmesi istenmez.

Not: 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu Md. 68, Esnaf ve Sanatkârlar Sicili Yönetmeliği Md. 24.

4. AŞAMA

MESLEK ODALARINA KAYIT İŞLEMLERİ

Esnaf ve sanatkârların sicile kayıtları yapılmadıkça, hiçbir şekilde odaya kaydı yapılamaz. Sicile kayıt olan esnaf ve sanatkârlara ait bilgiler sicil tarafından elektronik ortamda iş yerlerinin bulunduğu yerdeki; iş yerleri seyyar olanların ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odasına; meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odası bulunmayanların bilgileri ise karma odaya kayıt için gönderilir. İlgili oda yönetim kurulu, bu kişilerle ilgili üyelik kararlarını ilk toplantısında alır.

Oda kuruluş yeter sayısına ulaşamadığı için oda kurulması mümkün olmayan yerlerdeki esnaf ve sanatkârların kayıtları birlik marifetiyle tutulabilir. Esnaf ve sanatkârlara odalarca verilen hizmetler, ilçelerde şube açmak suretiyle birlik tarafından verilebilir.

Aynı iş yerinde birden fazla konuda faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlar esas faaliyeti ile ilgili odaya kayıt olurlar. Ancak, üye isterse yükümlülüklerini yerine getirmek kaydıyla diğer faaliyetleriyle ilgili odalara da sicil marifetiyle kayıt yaptırabilir.

Esnaf ve sanatkârlar odasına kayıtlı olanlar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki ticaret ve sanayi odasına, ticaret odasına, sanayi odasına, deniz ticaret odasına; bu odalara

kayıtlı bulunanlar ise esnaf ve sanatkârlar odasına kaydedilemezler. Sermaye şirketlerinin ortakları, başkaca esnaf ve sanatkârlık faaliyeti olmadıkça, sadece şirket ortaklığı sebebiyle hiçbir şekilde esnaf ve sanatkârlar odalarına üye kaydedilemezler.

❖ Esnaf ve Sanatkârlarda Oda Üyeliği İçin Aranılan Şartlar

- 1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak veya yabancı devlet tabiiyetinde bulunmakla beraber Türkiye’de sanat ve ticaret yapıyor olmak,
- 2) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
- 3) Vergi mükellefi olmak ya da vergiden muaf olmak,
- 4) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalara kayıtlı olmamak.

Not: 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu 6. Md, Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Yönetmeliği 27. Md.

5. AŞAMA

SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA KAYIT

Gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanların sigortalılıkları vergi dairelerine kayıt tarihlerinden itibaren başlar ve bunlar hakkında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun “Sigortalı Bildirimi ve Tescili” başlıklı 8. maddesi hükmü çerçevesinde ilgili vergi dairelerince 15 gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumu’na bildirim yapılması zorunludur.

Gelir vergisinden muaf olanların sigorta kaydı ise esnaf ve sanatkârlar sicil müdürlüklerine kayıtlı oldukları tarihten itibaren başlar. Bu sigortalıların bildirimlerini ise 15 gün içerisinde esnaf ve sanatkârlar sicil müdürlüklerince yapılmaktadır.

6. AŞAMA

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI İLE İLGİLİ İŞLEMLER

Esnaf ve sanatkârlar, meslek odasına kayıt yapıldıktan sonra, faaliyet göstereceği işyeri için ilgili yetkili idarelerden⁶ işyeri açma ve çalışma ruhsatı almak zorundadır. Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır. İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından imzalanır; ruhsat için ayrıca, meclis veya encümen tarafından bir karar alınmaz.

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarımı ile iştigal eden işletmeler, gayrisihhi müesseseler⁷ olduğundan, bu işletmeleri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, Yönetmelik ekinde yer alan “Gayrisihhi İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvuru/Beyan Formunu” doldurarak yetkili idareye başvururlar. Başvurunun İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’te öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri hakkında kanunî işlem yapılır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek

⁶ Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini; büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesini; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini ifade eder.

⁷ Gayrisihhi müesseseler; Faaliyeti sırasında çevresinde bulunanlara biyolojik, kimyasal, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ya da doğal kaynakların kirlenmesine sebep olabilecek müesseseleri ifade eder.

işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı, işyerinde herkesin görebileceği şekilde asılmalıdır.

❖ **İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvurusu için Gereken Bilgi ve Belgeler**

1) Başvuru Formu

2) Kimlik Fotokopisi ve İkametgâh Belgesi

3) Vergi Levhası veya Yoklama Fişi

4) Esnaf Odası ve Sicil Tasdiknamesi

5) Tapu Fotokopisi ve Kira Kontratı

6) İşyeri İtfaiye Uygunluk Raporu

7) Ustalık Belgesi

Not: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik Md. 5- Md. 14. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik Ek 1. Madde.

4. KREDİ VE DESTEK

Ülkemizde esnaf ve sanatkârlarımıza sunulan kredi ve destek mekanizmalarının başında, Halkbank aracılığıyla Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi (ESKKK) kefaletiyle kullanılan Hazine destekli düşük faizli ya da faizsiz krediler ve destekler gelmektedir. Bunun yanı sıra esnaf ve sanatkârların en çok faydalandıkları diğer destek mekanizması ise KOSGEB destekleridir.

4.1 Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi (ESKKK) - Halkbank Kredileri⁸

Her yılbaşında yayınlanan Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketince Esnaf ve Sanatkârlara Kredi Kullanılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında ESKKK kefaletiyle Halkbank'tan esnaf ve sanatkârlara kullanılacak faiz indirimli kredilerin usul ve esasları belirlenmektedir.⁹

TESKOMB kefaletiyle Halk Bankası'ndan kullanılan faiz indirimli krediler, yatırım ve işletme kredileri olarak ikiye ayrılmaktadır. Yatırım kredilerinde vade; aylık veya 3 aylık, işletme kredilerinde ise aylık, 3 aylık veya 6 aylık vadelerde kullanılabilen olup faiz oranı %45'dir. Kredinin türüne göre bu oranın yarısı yahut tamamı kamu kaynaklarından sübvansiyonla edilmektedir.

Yatırım kredilerinin şahıs üst limiti 1.500.000 TL'dir ve taşıt alımlarında 84 aya, iş yeri alımlarında 120 aya kadar vade ile kullanılmaktadır. Kamu sübvansiyonu ile bu kredilere yansıyan faiz oranı % 22,5 olmaktadır.

İşletme kredilerinde şahıs üst limiti kişinin ortağı olduğu ESKKK'nın risk grubuna bakılmaksızın 650.000 TL'dir. Bu krediler 60 aya kadar vade ile kullanılmaktadır. İşletme kredilerinde faiz indirim oranı kredi türüne göre değişkenlik göstermekte olup, usta girişimci, genç girişimci ve kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra eden girişimcilere yönelik işletme kredilerine % 0, diğer işletme kredilerine % 22,5 faiz yansıtılmaktadır.

⁸ Bu başlık altında yer alan bilgiler Halk Bankasından alınmıştır.

⁹ 2022 yılına dair karar <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220104-7.pdf> adresinden indirilebilir. Ayrıca söz konusu karar rapor ekinde de sunulmuştur.

4.1.1 İşletme Kredileri

4.1.1.1 İşletme Kredisi

Esnaf ve sanatkârlara; hammadde ve döner sermaye ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak kullanılan kredi türüdür. Şahıs üst limiti kişinin ortağı olduğu ESKKK'nın risk grubuna bakılmaksızın 650.000 TL'dir. Bu krediler 60 aya kadar vade ile kullanılmaktadır.

Bu kredi kapsamında faizin yarısı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmakta olup, esnaf ve sanatkârların yıllık ödediği kredi ve faiz oranı %22.5 olarak uygulanmaktadır.

4.1.1.2 Kaybolmaya Yüz Tutan Meslek Kollarında Faaliyet Gösteren Esnaf ve Sanatkârlara Kullanılacak Krediler

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9. maddesinde belirtilen, geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan Kaybolmaya Yüz Tutan Meslek Kollarında (el dokuma işleri, bakır işletmeciliği, çini ve çömlek yapımı, sedef kakma ve ahşap oyma işleri, kaşıkçılık, bastonculuk, semercilik, yazmacılık, yorgancılık, keçecilik, lüle ve oltu taşı işçiliği, çarıkçılık, yemenicilik, oyacılık ve bu işlere benzerlik gösterdikleri Maliye Bakanlığınca kabul edilen) faaliyet gösteren ve "Esnaf Vergi Muafiyet Belgesi" sahibi esnaf ve sanatkârlara kullanılan kredi türüdür.

Başvuru tarihi itibarıyla son 5 yıl içinde, 2016 yılında uygulamaya konulan KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği Protokolü ile 2017 yılı KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği Protokolü kapsamında KOSGEB destekli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkârlar ile deprem, heyelan, sel afetlerine ve/veya terör olaylarına maruz kalmaları nedeniyle KOSGEB Acil Destek Kredisi Programı kapsamında KOSGEB destekli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkârlar hariç, diğer kamu kurum ve kuruluşların faiz ve/veya hibe desteği niteliğindeki desteklerinden yararlanan esnaf ve sanatkârlar Hazine ve Maliye Bakanlığı faiz destekli bu kredilerden faydalanamayacaktır.

Şahıs üst limiti kişinin ortağı olduğu ESKKK'nın risk grubuna bakılmaksızın 650.000 TL'dir. Bu krediler 60 aya kadar vade ile kullanılmaktadır.

Bu kredi kapsamında faizin tamamı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

4.1.1.3 Ustalık Belgesi Sahibi Olup Yeni İşyeri Kuran Esnaf ve Sanatkârlara Kullandırılacak Krediler

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında, kredi başvuru tarihi itibarıyla en az 1 yıllık ustalık belgesine sahip olan ve ustalık belgesiyle ilgili meslek kolunda, son 1 yıl içinde kendi adına işletme kurduğunu belgeleyen girişimci esnaf ve sanatkârlara kullandırılacak kredilerdir.

Bu destekten aynı işletme için başka bir kurum ve kuruluştan hibe desteği alanlar ile son bir yıl içinde ticari faaliyetini veya vergi mükellefiyetini sonlandıranlar faydalanamayacaktır.

Başvuru tarihi itibarıyla son 5 yıl içinde, 2016 yılında uygulamaya konulan KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği Protokolü ile 2017 yılı KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği Protokolü kapsamında KOSGEB destekli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkârlar ile deprem, heyelan, sel afetlerine ve/veya terör olaylarına maruz kalmaları nedeniyle KOSGEB Acil Destek Kredisi Programı kapsamında KOSGEB destekli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkarlar hariç, diğer kamu kurum ve kuruluşların faiz ve/veya hibe desteği niteliğindeki desteklerinden yararlanan esnaf ve sanatkarlar Hazine ve Maliye Bakanlığı faiz destekli bu kredilerden faydalanamayacaktır.

Şahıs üst limiti kişinin ortağı olduğu ESKKK'nın risk grubuna bakılmaksızın 650.000 TL'dir. Bu krediler 60 aya kadar vade ile kullandırılmaktadır.

Bu kredi kapsamında faizin tamamı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

4.1.1.4 Genç Girişimci Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Kullandırılacak Krediler

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından sağlanan hibe ve faizsiz kredi desteğinden yararlananlar hariç olmak üzere; KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimini bitiren, kredi başvuru tarihi itibarıyla 35 yaşını tamamlamamış olan genç girişimci esnaf ve sanatkârlara KOSGEB tarafından onaylanan projelerini sunmaları durumunda, 300.000.-TL'ye kadar %100 faiz indirim oranı uygulanabilecektir. Kredi vadesi 60 aya kadar olmaktadır. Bu krediden Hazine faiz destekli kredi borcu bulunanlar yararlanamayacaktır.

Başvuru tarihi itibarıyla son 5 yıl içinde, 2016 yılında uygulamaya konulan KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği Protokolü ile 2017 yılı KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği Protokolü kapsamında KOSGEB destekli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkârlar ile deprem, heyelan, sel afetlerine ve/veya terör olaylarına maruz kalmaları nedeniyle KOSGEB Acil Destek Kredisi Programı kapsamında KOSGEB destekli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkârlar hariç, diğer kamu kurum ve kuruluşların faiz ve/veya hibe desteği niteliğindeki desteklerinden yararlanan esnaf ve sanatkârlar bu kredilerden faydalanamayacaktır.

4.1.2 Yatırım Kredileri

Yatırım kredilerinin şahıs üst limiti 1.500.000 TL'dir ve taşıt alımlarında 84 aya, iş yeri alımlarında 120 aya kadar vade ile kullanılmaktadır. Kamu sübvansiyonu ile bu kredilere yansıyan faiz oranı % 22,5 olmaktadır.

4.1.2.1 İşyeri Edindirme Kredisi

Esnaf ve sanatkârların faaliyet gösterdikleri veya gösterecekleri işyerlerini satın almalarına imkân sağlamak amacıyla kullanılabilir bir kredi ürünüdür. Kredinin üst limiti 1.500.000 TL olup, azami vadesi 120 aydır.

Bu kredi kapsamında faizin yarısı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmakta olup, esnaf ve sanatkârların yıllık ödediği kredi ve faiz oranı %22.5 olarak uygulanmaktadır.

4.1.2.2 Taşıt Edindirme Kredisi

Esnaf ve sanatkârların mesleki faaliyetlerinde kullanmak üzere sıfır kilometre araç (otomobil, kamyonet, kamyon, minibüs, midibüs, otobüs vs.) alımlarına yönelik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kullanılabilir bir kredi ürünüdür. Kredinin üst limiti 1.500.000 TL olup, azami vadesi 84 aydır.

Bu kredi kapsamında faizin yarısı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmakta olup, esnaf ve sanatkârların yıllık ödediği kredi ve faiz oranı %22.5 olarak uygulanmaktadır.

4.1.3 Kredi Başvuru Aşamaları

Esnaflar ve sanatkârlarımızın, ESKKK kefaletiyle veya doğrudan Halkbank aracılığıyla kullanılan Hazine destekli kredilere başvuru sürecine ilişkin bilgiler aşağıda detaylandırılmıştır.

4.1.3.1 Kredi Başvurusu ve Kooperatif Tarafından Yapılan İstihbarat

Esnaflar ve sanatkârlar; Kredi ve Kefalet Talep Formunu doldurarak, kredi taleplerini ortağı buldukları kooperatife yazılı olarak bildirmektedir. Kredi talebine ilişkin değerlendirmeler yönetim kurulunca görevlendirilecek komisyonca veya bu konuda görevli kooperatif personeline yürütülmekte, kooperatif ortağının teslim ettiği Kredi ve Kefalet Talep Formu ile ortağın kooperatifteki dosyasında yer alan güncel belgeler üzerinden yapılmaktadır. Böylece, kredi talebinde bulunan ortağın ilk kredibilite istihbaratı kooperatifçe yapılarak, kredi kullandırma süreci başlamış olmaktadır.

4.1.3.2 Kredi Kefalet Haddi Kararı ve Bankaya Bildirim

Kredi talebi olan ortağa kooperatifçe kefalet; ortağın sanatının geliştirilmesi, iş ve üretim kapasitesinin artırılması, ürün çeşitlendirilmesi için gerekli alet, araç, makine-teçhizat ve işyeri temini veya işletme sermayesi olarak kullanılmak ve ek üretim ile istihdam alanları oluşturmak amacıyla verilmektedir.

ESKKK Örnek Ana Sözleşmesinin 58. maddesine göre, kredi başvurusu yapan her ortağın ekonomik ve mali durumu yönetim kurulunca incelenerek veya inceletilerek matbu İstihbarat Raporu veya Bülteni Formu düzenlendikten sonra verilecek kredi kefalet haddi tespit edilir. Bu kredi kefalet haddi, kredi talep edenin mevcut kredi yükü ve mali durumu karşılaştırılarak tespit edilmelidir. Kredi yükü mali durumuna göre oldukça fazla olan esnaflar ve sanatkârlara ilave kredi kullandırılması, bu kredinin geri dönüşünü zorlaştırabilir ve kooperatifin mali yapısını bozabilir. Ortaklar, yönetim kurulunca belirlenen kefalet haddine denetçiler nezdinde itirazda bulunabilir.

4.1.3.3 Kredi ve Kefalet Teklifi Sonrasında Bankadaki İşlemler

Banka, öncelikle kredi talep eden ile varsa kefillerinin çek, senet ve kredi bilgilerini T.C. Merkez Bankası kredi kayıt sistemi veri tabanından sorgulama yaparak ikinci bir istihbarata başlar.

Bankaca yapılan söz konusu kredi istihbaratı olumlu olursa, bu defa bankaca kredi talep eden esnaf ve sanatkârın kredibilitesi ve kooperatifin kefalet için bankada bloke edilen mevcut fonlarının yeterli olup olmadığı değerlendirilir. Kooperatifin birikmiş fonları yeterli ise, bankaca ayrıca esnaf ve sanatkârdan teminat istenmeyebilir.

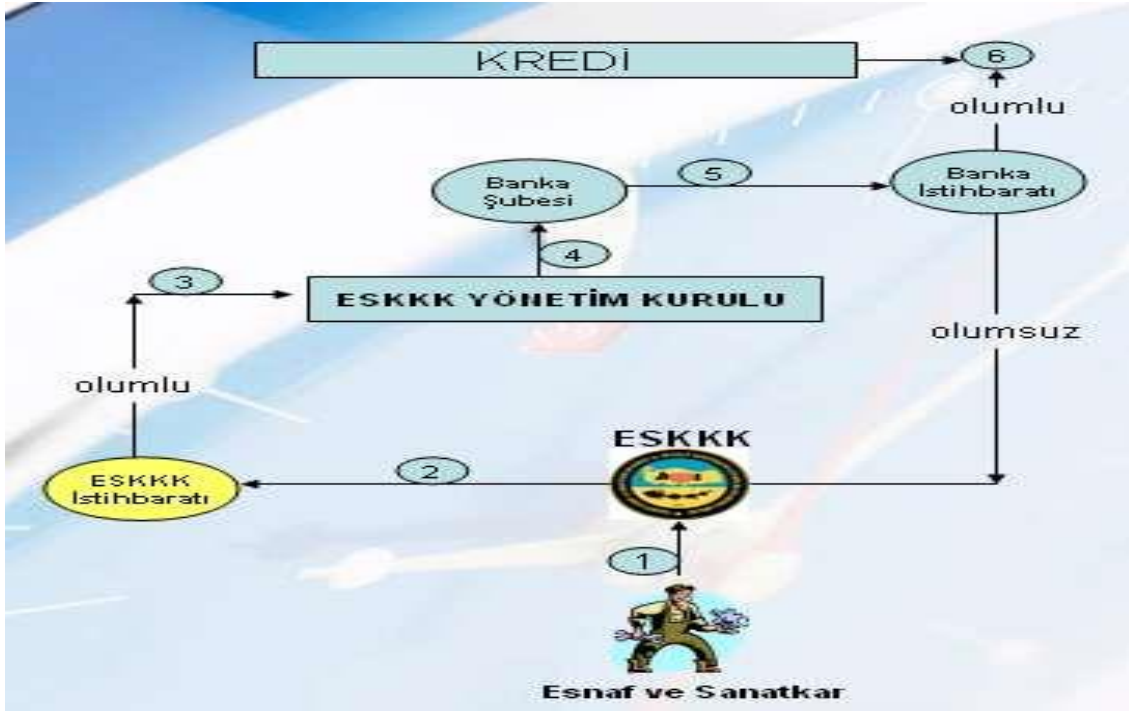
Banka şubesinin kredi karar mercii olan Kredi Komitesi, bankacılık mevzuatı ile ikincil mevzuat hükümlerini de gözeterek kredi talebi ile ilgili kararını verir. Bankanın Kredi Komitesinin kararı olumlu ise, kredinin vadesi, miktarı ve varsa teminat şartlarını da içerecek şekilde bir üst yazıyla kooperatife ve başvuru sahibine bildirilir.

4.1.3.4 Kredinin Kullanılması

Teminat işlemlerinin tamamlanması akabinde bankaca hazırlanan Kredi Çerçeve Sözleşmesi ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre alınması gereken kredi sözleşmesine ek taahhütnameler kredi borçlusu, varsa kefiller ile birlikte kooperatifi temsil ve ilzama yetkili kılınanlar tarafından imzalanır.

Talep edilen kredinin kullandırımı sonrasında Banka, yapılan işlem ile ilgili olarak kooperatife bilgi verir. Ortağın, kredi taksitlerini düzenlenen ödeme (itfa) planına uygun şekilde banka şubesine ödeyerek borcunu kapatması halinde, kredi kullanılması sırasında krediden kesilip bankada tutulan bloke sermaye tutarı Banka tarafından ortağa iade edilir.

Şekil 1 TESKOMB Kredi Başvuru Aşamaları

Kaynak: TESKOMB

4.1.4 Başvuru İçin Gerekli Evraklar

Esnaf ve sanatkârlarımızın ESKKK kefaletiyle veya doğrudan Halkbank aracılığıyla kullandırılan Hazine destekli kredilere başvuruda üyesi olduğu kefalet kooperatifine ve akabinde kredinin tahsili sırasında ilgili banka şubesine ibraz etmesi gereken evraklara aşağıda toplu olarak yer verilmiştir.

- Vergi Levhası (Aslı ve Fotokopisi)
- Esnaf Sicil Tasdiknamesi (Aslı ve Fotokopisi)
- Ortaklık Beyannamesi (Kooperatiften Alınacak)
- Oda Kayıt Belgesi (Bağlı Olunan Odadan)
- İkametgâh belgesi
- Kimlik Fotokopisi ve Aslı
- 4 Adet Yeni Fotoğraf
- Son Dönem Hesap Özeti (Muhasebeden Kaşeli ve İmzalı)
- Sosyal Güvenlik Belgesi (BAĞ-KUR-SSK-İsteğe Bağlı) Fotokopisi

Kooperatifçe kefalet verilen kredi talebinin banka tarafından değerlendirilerek onaylanması ve gerekli teminat koşullarının sağlanması halinde kredi kullanılacaktır.

4.2 Halkbank Tarafından Doğrudan Kullanılan Krediler

Halkbank tarafından sadece ESKKK kefaletiyle değil, ESKKK kefaleti olmaksızın da %100' e varan faiz indirimli kredi kullanılmaktadır. Esnaf ve sanatkârların işletme sermayesi ihtiyaçlarının karşılanması için azami 60 ay vadeli (1, 3 ve 6 aylık ödeme seçenekleriyle) ve işletmenin mevcut durumunun ve mali verilerinin değerlendirilmesine göre azami 650.000 TL'ye kadar krediler kullanılmaktadır.

Bu kredilerden faydalanmak için başvuranlardan;

- Esnaf ve Sanatkârlar Odası'na ve Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Müdürlüğüne kayıtlı,
- En az 6 aylık faaliyet süresini tamamlayan (ulaştırma sektörü için süre şartı aranmamaktadır),
- ESKKK ortağı olmayan,
- Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişiler

olması şartları aranmaktadır.

Doğrudan Halkbank tarafından kullanılan kredi çeşitleri de ESKKK kefaletiyle kullanılan krediler ile aynı tür kredilerdir. Bu krediler özetle şunlardır;

- İşletme Kredisi
- Kaybolmaya Yüz Tutan Meslek Kollarında Faaliyet Gösteren Esnaf ve Sanatkârlara Kullanılacak Krediler
- Ustalık Belgesi Sahibi Olup Yeni İşyeri Kuran Esnaf ve Sanatkârlara Kullanılacak Krediler
- Genç Girişimci Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Kullanılacak Krediler
- İşyeri Edindirme Kredisi
- Taşıt Edindirme Kredisi

Krediye başvurmak isteyen esnaf ve sanatkârlar Halkbank şubelerine kimlik belgesi, esnaf oda kayıt belgesi ve vergi levhası fotokopisini ileterek başvurularını gerçekleştirebilirler.

4.3 KOSGEB DESTEKLERİ

4.3.1 Geleneksel Girişimci Destek Programı

4.3.1.1 Programın Amacı

Bu destek programının amacı girişimcilerin kurduğu yeni işletmelerin hayatta kalma oranının artırılmasını sağlamaktır. Bu programa Geleneksel Girişimci Eğitimi'ni tamamlamış olan girişimcilerin kurduğu işletmeler başvurabilir.

4.3.1.2 Destek Unsurları

Geleneksel Girişimci Destek Programı'nın unsurları ile her bir unsur için belirlenmiş olan destek tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

DESTEK UNSURU	DESTEK TUTARI
Kuruluş Desteği	Gerçek kişi işletme 5.000 TL
	Sermaye şirketi işletme 10.000 TL

Performans Desteđi¹⁰	Birinci Performans Dönemi¹¹	İkinci Performans Dönemi
	- 180-539 gün ise 5.000 TL - 540-1079 gün ise 10.000 TL - 1080 ve üstü gün ise 20.000 TL	- 360-1079 gün ise 5.000 TL - 1080-1439 gün ise 15.000 TL - 1440 ve üstü gün ise 20.000 TL
Sertifika Desteği	5.000TL	

4.3.1.3 Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Girişimcinin destek programı başvurusunda bulunduğu işletmedeki kurucu ortak payı (işletme kuruluşunun ilan edildiği sicil gazetesinde yer alan ortaklık yüzdesi) en az %50 olmalıdır. Destek programı süresinde (başvurunun uygulama birimi tarafından uygun bulunarak onaylandığı tarihten itibaren iki yıl) girişimcinin ortaklık payı %50'nin altına düşemez.
- Desteklenen işletmenin kuruluş tarihinden itibaren bir yılını tamamlamadan kapanması durumunda, geri ödemesiz destekler ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsil edilir. İşletmenin, kuruluş tarihinden itibaren bir yılını tamamlamasını müteakip tasfiyesinin başlaması veya kapanması halinde; yapılan destek ödemeleri geri alınmaz.
- İşletme kuruluş tarihinin Geleneksel Girişimci Eğitiminin tamamlandığı tarihten sonra (en az 1 gün sonra) olması gerekmektedir. Eğitimin tamamlandığı tarih ile işletme kuruluş tarihi aynı gün olmamalıdır. Bu nedenle eğitimin tamamlandığı tarihe dikkat edilmesi gerekmektedir. Eğitim tamamlandıktan sonra Vergi Dairesine açılış işlemleri için başvuru yapılmalıdır.
- Girişimcinin kurulan işletmenin faaliyeti ile ilgili bilgi, birikim ve geçmiş deneyiminin olması beklenmektedir. Bununla birlikte desteklerden yararlanarak fon sağlamak amacıyla;

¹⁰ Her performans dönemi bir yılı kapsar. Sosyal Güvenlik Kurumu 4(a) kapsamındaki tüm personel için hesaplanan prim gün sayısı toplamı esas alınır.

¹¹ Girişimcinin; genç, kadın, engelli, gazi veya birinci derecede şehit yakını olması durumunda her bir performans döneminde belirlenen tutarlara 5.000 TL eklenir

mevcut başka bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması, yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı yollarla ortaklık/çıkart ilişkisi bulunan işletme olması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi yollarla muvazaalı olarak başka bir işin devamı veya genişletilmesine yönelik bir işletme kurulmuş ise bu durumda başvuru reddedilir.

4.3.2 İleri Girişimci Destek Programı

4.3.2.1 Programın Amacı

Bu destek programının amacı ülkemizin stratejik öncelikleri doğrultusunda belirlenen sektörlerde girişimcilerin kurduğu yeni işletmelerin hayatta kalma oranının artırılmasını sağlamaktır.

Bu programa İleri Girişimci Eğitimini tamamlamış olan girişimcilerin kurduğu ve KOSGEB tarafından belirlenen, KOSGEB web sitesinde yer alan İleri Girişimci Programı Faaliyet Konuları Tablosu'nda belirtilen konularda faaliyet gösteren işletmeler başvurabilir.

4.3.2.2 Destek Unsurları

İleri Girişimci Destek Programı'nın unsurları ve her bir unsur için belirlenen destek tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

DESTEK UNSURU	DESTEK TUTARI
Kuruluş Desteği	Gerçek kişi işletme 5.000 TL Sermaye şirketi işletme 10.000 TL
Makine, Teçhizat ve Yazılım Desteği¹²	Düşük orta-düşük teknoloji seviyesinde faaliyet gösteren işletmelere 100.000TL , Orta-yüksek teknoloji seviyesinde faaliyet gösteren işletmelere 200.000TL , Yüksek teknoloji seviyesinde faaliyet gösteren işletmelere 300.000TL
Mentörlük, danışmanlık ve	10.000 TL

¹² Destek oranı %75 'tir. Makine, teçhizat ve yazılımın yerli malı olması durumunda, destek oranına %15 ilave edilir.

işletme koçluğu desteği		
Performans Desteği¹³	Birinci Performans Dönemi¹⁴ - 180-539 gün ise 5.000 TL - 540-1079 gün ise 10.000 TL - 1080 ve üstü gün ise 20.000 TL	İkinci Performans Dönemi - 360-1079 gün ise 5.000 TL - 1080-1439 gün ise 15.000 TL - 1440 ve üstü gün ise 20.000 TL
Sertifika Desteği	5.000TL	

4.3.2.3 Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Girişimcinin destek programı başvurusunda bulunduğu işletmedeki kurucu ortak payı (işletme kuruluşunun ilan edildiği sicil gazetesinde yer alan ortaklık yüzdesi) en az %50 olmalıdır. Destek programı süresinde (desteklemeye ilişkin ilk kurul kararının evrak kaydına alındığı tarihten itibaren iki yıl) girişimcinin ortaklık payı %50'nin altına düşemez.
- KOSGEB desteği ile satın alınan makine, teçhizat ve yazılım Program süresi boyunca (2 yıl) satılmamalı, başka şahıs, kurum/kuruluşlara hiçbir şekilde kiralanmamalı veya devredilmemeli, rehin gösterilmemeli. Bu kapsamdaki makine, teçhizat ve yazılım; yapılan yerinde izlemede tespit edilemediği takdirde yasal faizi ile birlikte geri tahsil edilir.
- KOSGEB desteği ile satın alınan makine, teçhizat ve yazılımın asgari teknik özelliklerinin en az Kurul Kararı'nda yer alan asgari teknik özellikleri taşınmalıdır. Bu ürünler için alınacak faturalarda ise bu özelliklerin açıkça yer alması ve kesilen faturanın sermaye şirketleri için şirket adına, şahıs işletmeleri için de şahıs işletmesi sahibi adına kesilmesi gerekmektedir.
- İşletme kuruluş tarihinden programın birinciyılının sonuna kadar satın alınan makine ve teçhizat giderleri ile yazılım lisans bedeli veya zaman sınırlı lisans kullanım bedeli için ödeme yapılabilir. Destek ödeme talebi en geç; destek programının tamamlanma tarihinden 4 ay sonrasına kadar yapılmalıdır. Bu sürenin sonundan itibaren 2 ay içerisinde mazereti ile

¹³ Her performans dönemi bir yılı kapsar. Sosyal Güvenlik Kurumu 4(a) kapsamındaki tüm personel için hesaplanan prim gün sayısı toplamı esas alınır.

¹⁴ Girişimcinin; genç, kadın, engelli, gazi veya birinci derecede şehit yakını olması durumunda her bir performans döneminde belirlenen tutarlara 5.000 TL eklenir.

ödeme talebinde bulunan işletmelerden uygulama birimi tarafından mazereti uygun bulunanların ödeme talebi işleme alınır. Bu sürelerin dışında yapılan ödeme talepleri işleme alınmaz.

- Destek programı süresi boyunca başka bir işletmede SGK'lı olarak uygulama esaslarda tanınmış bazı özel haller haricinde çalışamaz. Aksi takdirde destek sürecinin sonlandırılması ile sağlanan desteğin yasal faizi ile geri tahsili gibi sonuçlar doğurabilecektir. Girişimcinin hem yasal olarak hem de fiili olarak işinin başında olması gerekmektedir.
- Destek süreci içinde (Program başlangıç tarihinden itibaren iki yıl) işletmenin kapanması durumunda bu durum işletmenin sunduğu gerekçe doğrultusunda Kurulda değerlendirilir. Kapanmanın işletmenin kastı veya ağır kusuru bulunmaksızın faaliyetlerini engelleyecek nitelikte ölüm, ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk, yangın, deprem, su basması, hırsızlık, finansal yetersizlik veya kurul tarafından uygun bulunan buna benzer gerekçeler nedeniyle oluştuğuna karar verilmesi halinde yapılan geri ödemesiz desteklerin iadesi istenmez. Aksi takdirde geri ödemesiz destekler ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsil edilir.
- İleri Girişimci Destek Programına başvuru yapacak girişimcinin işini kurmadan önce Geleneksel Girişimci eğitiminden sonra İleri Girişimci Eğitimini de tamamlaması gerekmektedir. Yalnızca Geleneksel Girişimci Eğitimini tamamlayanlar İleri Girişimci Destek Programına başvuramayacak, sadece Geleneksel Girişimci Destek Programına başvurabileceklerdir.
- İşletme kuruluş tarihinin İleri Girişimci Eğitiminin tamamlandığı tarihten sonra (en az 1 gün sonra) olması gerekmektedir. Eğitimin tamamlandığı tarih ile işletme kuruluş tarihi aynı gün olmamalıdır. Bu nedenle eğitimin tamamlandığı tarihe dikkat edilmesi gerekmektedir. Eğitim tamamlandıktan sonra Vergi Dairesine açılış işlemleri için başvuru yapılmalıdır.
- Girişimcinin kurulan işletmenin faaliyeti ile ilgili bilgi, birikim ve geçmiş deneyiminin olması beklenmektedir. Bununla birlikte desteklerden yararlanarak fon sağlamak amacıyla; mevcut başka bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması, yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı yollarla ortaklık/çıkart ilişkisi bulunan işletme olması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi yollarla muvazaalı olarak başka bir işin devamı veya genişletilmesine yönelik bir işletme kurulmuş ise bu durumda başvuru reddedilir.

4.3.3 Ar-Ge, Ür-Ge ve İnovasyon Destek Programı

4.3.3.1 Programın Amacı

Araştırma-geliştirme (Ar-Ge) ve inovasyon projeleri aracılığıyla bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip küçük ve orta büyüklükte işletmeler (KOBİ) ile girişimcilerin; yeni bir ürün, yeni bir süreç ve/veya yeni bir hizmet üretmelerinin veya iyileştirmelerinin, Ürün geliştirme (Ür-Ge) faaliyetleri ile değişen pazar taleplerine ve teknolojik gelişmelere uyum sağlamaları amacıyla, KOBİ'ler tarafından orijinal, iyileştirilmiş veya değiştirilmiş yeni ürünlerin üretilmesinin sağlanmasıdır.

4.3.3.2 Desteklenecek Proje Giderleri

Ar-Ge, Ür-Ge ve İnovasyon Destek Programı kapsamında desteklenecek kalemler, her bir kaleme ilişkin üst limit tutarları ve destek oranlarını gösteren tablo aşağıdadır.

AR-GE, ÜR-GE VE İNOVASYON DESTEK PROGRAMI	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%)
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği	200.000	75 ¹⁵
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)	300.000	75
Nitelikli Personel Giderleri Desteği	300.000	100
Sınai Mülkiyet Hakları Giderleri Desteği	100.000	75
Test, Analiz ve Belgelendirme Giderleri Desteği	100.000	75
Proje Danışmanlık Desteği	25.000	

¹⁵ Projeye konu satın alınacak makine, teçhizat ve yazılımın yerli malı olması durumunda, destek oranına % 15 ilave edilir

Diğer Giderler Desteği (Toplam Üst Limit 50.000 TL)	Eğitim Desteği	25.000	75
	Proje Tanıtım Desteği	15.000	
	Yurtiçi ve Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	25.000	
	İşletme Kuruluş Giderleri Desteği	5.000 (gerçek kişi statüsünde kurulmuş olan) 10.000(sermaye şirketi statüsünde kurulmuş olan)	

4.3.3.3 Programdan Yararlanma Koşulu

Ar-Ge, Ür-Ge ve İnovasyon Destek Programından araştırma geliştirme ve inovasyon konularında projesi olan İşletmeler/girişimciler ile ürün geliştirme konusunda projesi olan işletmeler yararlanabilir.

Ar-ge ve inovasyon projesi kapsamındaki başvuru sahiplerinin; yeni bir ürün/süreç/hizmet üretilmesi, mevcut bir ürün/süreç/hizmet geliştirilmesi, iyileştirilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi vb. konulardaki ar-ge ve inovasyon niteliği taşıyan projelerine destek sağlanır.

Ür-Ge projeleri kapsamındaki başvuru sahiplerinin; değişen pazar taleplerine ve/veya teknolojik gelişmelere uyum sağlamaları amacıyla orijinal, iyileştirilmiş veya değiştirilmiş yeni bir ürün geliştirmeleri için gerçekleştirecekleri projelerine destek sağlanır.

Bu kapsamda aşağıdaki şartlardan birini sağlayan işletmeler/girişimciler bu destekten yararlanabilirler;

1. KOSGEB ve diğerk kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlar tarafından desteklenen Ar-Ge veya yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan
2. Patent belgesi ile koruma altına alınan
3. Doktora çalışması neticesinde ortaya çıkan
4. Teknolojik Ürün (TÜR) Deneyim belgesi alınan
5. Yurt içi Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde (TGB) yer alan işletmelerin, bölgede sonuçlandırdıkları veya TEKMER'lerde yer alan işletmelerin başarılı tamamladıkları ar-ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan ürün
6. Kamu/üniversite araştırma enstitülerinde/merkezlerinde ar-ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan
7. 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunu kapsamında destek ve teşviklerden yararlanan Ar-Ge Merkezlerinde ar-ge faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan
8. Orta-yüksek veya yüksek teknoloji alanlarında yer alan
9. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan ve son mali yıl verilerine göre ithalat tutarı ihracat tutarından fazla olan ürünler için başvuru yapılması esastır.

4.3.4 AR-GE ve İnovasyon Destek Programı

4.3.4.1 Programın Amacı

Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programının amacı, desteklenecek araştırma-geliştirme ve inovasyon projeleri aracılığıyla bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip küçük ve orta ölçekli işletmeler ile girişimcilerin yeni ürün, yeni süreç, bilgi ve/veya hizmet üretmelerini sağlamaktır.

4.3.4.2 Desteklenecek Proje Giderleri

Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programı kapsamında desteklenecek kalemler, her bir kaleme ilişkin üst limit tutarları ve destek oranlarını gösteren tablo aşağıdadır.

Destek Unsurları	Destek Üst Limiti (TL)		Destek Oranı (%)
Kira Desteği	30 Bin (Teknopark içi)	24 Bin (Teknopark dışı)	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği	150 Bin		75 ¹⁶
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)	300 Bin		
Personel Gideri Desteği	150.000		100
Başlangıç Sermayesi Desteği	20.000		100
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	10.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	20.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurt içi ve Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti /Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz ve Belgelendirme Desteği	25.000	

4.3.4.3 Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Destek Programında Başlangıç Sermayesi desteğinden faydalanabilmek için;
  - Üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenciler,

¹⁶ Projeye konu satın alınacak makine, teçhizat ve yazılımın yerli malı olması durumunda, destek oranına % 15 ilave edilir.

- Yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini başvuru tarihinden en çok 5 yıl önce almış olanlar,
- Öğretim elemanları faydalanabilir.

Ayrıca proje başvuru tarihinden önce 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından ar-ge desteği almaya hak kazanan girişimciler ile bunlardan proje başvuru tarihi itibarıyla son 1 yıl içerisinde işletmesini kuranlar da yararlanabilir.

- Destek programı kapsamındaki desteklere ilişkin destek ödeme talebi yapılabilmesi için mal/hizmet alımının ve fatura tarihinin program süresi içerisinde olması gerekmektedir.
- Destek kapsamındaki giderlere ilişkin ödemelerin işletme tarafından banka aracılığıyla ödenmesi gerekmektedir.
- Destek Programı Kapsamında Kurul Kararında desteklenmesine karar verilen mal/hizmet satın alımlarında Kurul Kararında belirtilen asgari teknik özelliklere uygun şekilde alım yapılmalıdır. Kurul kararında sabitlenen asgari teknik özelliklere ilişkin farklı bir durum olması durumunda revizyon hakkının kullanılması gerekmektedir.
- Desteklenmesine karar verilen proje başvurularına ilişkin proje süresi boyunca yapılacak işlemlere ilişkin mevzuatta belirtilen sürelerle dikkat edilerek işlem yapılması gerekmektedir.

4.3.5 İşletme Geliştirme Destek Programı

4.3.5.1 Programın Amacı

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet güçlerinin, kurumsallaşma-markalaşma düzeylerinin ve ekonomideki paylarının artırılması, kapasitelerinin geliştirilmesi ve öncelikli ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

4.3.5.2 Destek Unsurları

İşletme Geliştirme Destek Programı'na ilişkin destek unsurları ve her bir unsur için destek üst limitleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	İŞLETME GELİŞTİRME DESTEK PROGRAMI DESTEKLERİ	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)
1	Yurt İçi Fuar Desteği	100.000

2	Yurt Dışı İş Gezisi Desteği*	90.000
3	Sanayide Nitelikli Eleman İstihdam Desteği**	150.000
4	Tasarım Desteği	75.000
5	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği***	100.000
6	Belgelendirme Desteği****	300.000
7	Test ve Analiz Desteği*****	300.000
8	Enerji Verimli Elektrik Motorları Değişimi Desteği*****	80.000
9	Bağımsız Değerlendirme Desteği	20.000
10	Model Fabrika Desteği	100.000
11	Teknik Danışmanlık Desteği*****	50.000
12	Dijital Dönüşüm Danışmanlığı Desteği	20.000
13	Afet Dönemi Yaşam Alanı Desteği	300.000
14	Yalın Dönüşüm Desteği*****	200.000
15	Afet Dönemi İşletme Desteği	75.000
16	Afet Dönemi Proje ve Yapım Maliyeti Desteği	1.000.000

Tabloda yer alan hususlara ilişkin detaylar şu şekildedir;

(*) KOSGEB KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri kapsamında her yıl belirlenen finalistler, KOSGEB tarafından düzenlenen yurt dışı iş gezisi programından bir defaya mahsus olmak üzere üst limitler dikkate alınmaksızın %100 (yüz) oranında desteklenir.

(**) - Nitelikli eleman istihdam desteği kapsamında istihdam edilecek elemanın; yeni mezun, kadın, engelli, birinci derece şehit yakını veya gazi olması halinde destek oranına %20 ilave edilir.

Teknoparklarda faaliyet gösteren işletmeler ile Ar-Ge merkezleri ve tasarım merkezleri için Nitelikli eleman istihdamı desteğinin üst limiti 75.000 (yetmiş beş bin) TL'dir.

(***) TÜRKPATENT'ten alınacak belgeler %80 oranında desteklenir.

(****) Belgelendirme desteği kapsamında;

TSE'den alınacak belgeler %80 oranında

TÜRKAK ve TÜRKAK tarafından akredite edilmiş kurum/kuruluşlardan, HAK ve HAK tarafından akredite edilmiş kurum/kuruluşlardan, TRTEST Test ve Değerlendirme A.Ş.'den alınacak belgeler %70 oranında

İşletmelerin yurtdışından alacakları CE Uygunluk İşareti Belgesi için TSE tarafından verilenlerine destek sağlanmaz, sadece TSE tarafından verilmeyen belgeler %60 (altmış) oranında desteklenir.

Destek programı süresince yurtdışından alınacak CE Uygunluk İşareti Belgesi için destek üst limiti 150.000 TL olup, diğer belgeler için desteğin üst limiti 50.000 TL'dir.

(****)Test ve analiz desteği kapsamında;

TSE'den alınacak hizmetler %80 oranında

Kamu kuruluşlarından, üniversite laboratuvarlarından veya TRTEST Test ve Değerlendirme A.Ş.'den alınacak hizmetler %70 oranında

Yurtdışından alınacak hizmetlerden, TSE tarafından verilenlerine destek sağlanmaz, TSE tarafından verilmeyen hizmetler %60 oranında desteklenir.

(*****)Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği'ne uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, belirlenen destek oranlarına %15 ilave edilir.

(*****) Teknoparklarda faaliyet gösteren işletmeler için Teknik danışmanlık desteğinin üst limiti 50.000 TL'dir.

(*****) Yalın dönüşüm desteği kapsamında alınacak Model Fabrika Öğren-Dönüş Programı Hizmeti ve Model Fabrika Eğitim-Danışmanlık Hizmeti %80 (seksen) oranında, Yalın Olgunluk Değerlendirme Analizi Hizmeti ise %100 (yüz) oranında desteklenir.

4.3.5.3 Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Destek kapsamındaki giderlere ilişkin bedellerin işletme tarafından banka aracılığıyla ödenmesi ve vadeli işlemler dâhil olmak üzere ödemenin tamamlanmış olması gerekmektedir.
- Destek programı kapsamındaki desteklere ilişkin destek ödeme talebi yapılabilmesi için mal/hizmet alımının program içerisinde olması gerekmektedir.
- Destek kapsamındaki giderlere ilişkin bedellerin işletme tarafından banka aracılığıyla ödenmesi gerekmektedir.
- Yurt içi fuar desteği ödeme talebi ekinde yer alan faturada, işletme tarafından katılım sağlanan fuar adı, kullanılan stant alanı (m2 ve varsa diğer bilgilerin (standart stant konstrüksiyonu ve dekorasyonu bilgileri, elektrik gideri vb.) bulunmalıdır.
- İşletme Geliştirme Destek Programı Başvuru ve Ödeme Belgeleri Tablosundan kontrol edilerek doğru eklerin eksiksiz yüklenmesi gerekmektedir.
- Talep edilen aylara ilişkin SGK tahakkuk işlemleri tamamlandıktan sonra ödeme talebinde bulunulması gerekmektedir.
- İlgili destek için bir kere başvuruda bulunulmalıdır.
- Ödeme talep edilen belgelerin kontrol edilerek ilgili destek için ödeme talebinde bulunulması gerekmektedir.
- Destek ödeme talebinde yer alan faturaların tamamının ödenmiş olması gerekmektedir.

4.3.6 KOBİ Finansman Destek Programı

4.3.6.1 Programın Amacı

KOBİ'lere uygun koşullarda finansal destek temin edilerek finansman sorunlarının çözümü, üretim, kalite ve standartlarını artırmaları, istihdam yaratmaları, uluslararası düzeyde rekabet etmelerinin sağlanmasıdır.

4.3.6.2 Destek Unsurları

KOBİ Finansman Destek Programı kapsamında verilen kredi türlerine, kredinin sağlanacağı işletme türlerine ve kredi vadelerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

İşletme Türü	Kredi Türü	Kredi Üst Limiti	Destek Puanı	Azami Kredi Vadesi
--------------	------------	------------------	--------------	--------------------

Girişimci İşletmeler	İşletme Kredisi	50.000 TL	10	18 Ay
	Makine Teçhizat Kredisi			36 Ay
KOSGEB Giriřimcileri	İşletme Kredisi	300.000 TL	3	36 Ay
Teknolojisini Ticarileřtiren İşletmeler (Finansal Kiralama)	Makine Teçhizat Kredisi	2.500.000 TL	12	36 Ay
Bölgesel ve Sektörel Öncelikli İşletmeler	İşletme Kredisi	2.500.000 TL	12	36 Ay
Acil Destek Kredisi	İşletme Kredisi	Destek kapsamı, üst limiti ve oranı KOSGEB İcra Komitesince belirlenir.		36 Ay

5. VERGİ

Vergi mükellefiyetine yönelik işlemler, vergi dairesine başvuru ile başlamaktadır. Bu başvuru “işe başlama başvuru formunun” doldurulması ve gerekli belgelerin eklenip vergi dairesi sicil yoklama servisine müracaat edilmesi ile gerçekleştirilmektedir. Forma eklenecek belgeler, gelir vergisi mükellefleri, basit usulde vergilendirilen mükellefler, ticari plakalı araç sahibi mükellefler ve ücret geliri elde eden hizmet erbabı olunmasına göre değişmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 37’nci maddesinde, her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu belirtildikten sonra, ticari kazancın, Vergi Usul Kanunu hükümlerine ve Gelir Vergisi Kanunu’nda yazılı gerçek (Bilanço veya işletme hesabı esas) veya basit usullere göre tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Esnaf ve sanatkârların motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerini yapmak üzere yapılan başvuruları vergi dairesi tarafından değerlendirilmekte basit usul ya da gerçek usulde vergilendirilme (işletme hesabı esas) durumuna göre işlemler başlatılmaktadır.

5.1 Basit Usulde Vergilendirme

Motorlu kara taşıtlarının genel bakım ve onarım hizmeti veren esnaf ve sanatkârlar kanunda belirtilen özel şartları taşıması, ilgili Bakanlar Kurulu Kararlarının kapsamına girmeyecek şekilde hizmetleri veriyor olmaları durumunda basit usulde vergilendirilebilmektedir. Bu hususun daha anlaşılır kılmak adına Gelir İdaresi Başkanlığının verdiği özgelgeleri incelemek yerinde olacaktır. Söz konusu özgelgelerde¹⁷ yedek parça ve malzeme satışı olmaksızın sadece işçilik vermek suretiyle faaliyet yürütülmesi halinde bu faaliyetin 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, diğer şartların da topluca taşıması kaydıyla basit usulden yararlanılabileceğine yer verilmiştir.

5.1.1 Basit Usulde Vergilendirilme Koşulları

Basit usulde vergilendirmeye tabi tutulmak için bir esnaf ve sanatkârın Gelir Vergisi Kanunu'nun 47' inci ve 48' inci maddelerinde yer alan ve aşağıda belirtilen genel ve özel şartları taşıması gerekmektedir.¹⁸

a) Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartları

- 1) Kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak.
- 2) İşyeri mülkiyetinin iş sahibine ait olması halinde emsal kira bedeli¹⁹, kiralanmış olması halinde yıllık kira bedeli toplamı,
  - Büyükşehir belediye sınırları içinde; 2022 takvim yılı için 16.000 TL'yi aşmamak. (2023 takvim yılı için 35.000 TL)

¹⁷ Özgelgeler:

-Konu: Far temizliği işinin basit usulde vergilendirilip vergilendirilemeyeceği- Bağlantı Link: <https://www.gib.gov.tr/node/109096>

Konu: LPG bakım ve onarım faaliyetinin basit usulde vergilendirilip vergilendirilmeyeceği.- Bağlantı Link: <https://www.gib.gov.tr/node/111446>

¹⁸ Bu bölümde kullanılan bilgiler Gelir İdaresi Başkanlığınca 2021 yılı için hazırlanan “Basit Usule Tabi Mükellefler İçin Vergi Rehberi” çalışmasından alınmıştır. Erişim Tarihi: 01.10.2021
https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/basit_usul_rehber_2021.pdf

¹⁹ Gelir Vergisi Kanununun 73 üncü maddesinde “.....Bina ve arazide emsal kira bedeli, yetkili özel mercilerce veya mahkemelerce takdir veya tespit edilmiş kirası, bu suretle takdir veya tespit edilmiş kira mevcut değilse Vergi Usul Kanununa göre belirlenen vergi değerinin % 5'idir. Diğer mal ve haklarda emsal kira bedeli, bu mal ve hakların maliyet bedelinin, bu bedel bilinmiyorsa, Vergi Usul Kanununun servetlerin değerlendirilmesi hakkındaki hükümlerine göre belli edilen değerlerinin % 10'udur” hükmü amirdir.

➤ Diğer yerlerde; 2022 takvim yılı için 10.000 TL'yi aşmamak. (2023 takvim yılı için 22.000 TL)

3) Ticari, zirai veya mesleki faaliyetler dolayısıyla gerçek usulde gelir vergisine tabi olmamak.

b) Basit Usule Tabi Olmanın Özel Şartları

1- Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerden Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satanların aşmaları durumunda gerçek usulde vergilendirilmelerinin sınırı 440.000 TL ve 700.000 TL,

2- Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerden Alım Satım dışındaki işlerle uğraşanların aşmaları durumunda gerçek usulde vergilendirilmelerinin sınırı 220.000 TL,

3- Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerden Alım Satım ve diğer işlerin birlikte yapılması (Yıllık Satış Tutarı+İş Hâsılatı) durumunda gerçek usulde vergilendirilmelerinin sınırı 440.000 TL'dir.

Kar hadleri emsallerine göre düşük olarak tespit edilmiş bulunan emtia için özel hadler;

Milli Piyango bileti, akaryakıt, şeker ve bunlar gibi kâr hadleri emsallerine nazaran bariz şekilde düşük olarak tespit edilmiş bulunan emtia için, (1) ve (3) numaralı sıralarda yazılı hadler yerine ilgili Bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle, Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek alım satım hadleri uygulanır.

c) Basit Usulden Yararlanamayacak Olanlar

Yukarıda belirtilen hadlerden bağımsız olarak aşağıda belirtilen durumlarda kişilerin basit usulden yararlanamayacağı belirtilmiştir:

- 1) Kollektif şirket ortakları ile komandit şirketlerin komandite ortakları.
- 2) İkrazat (ödünç para verme) işleriyle uğraşanlar.
- 3) Sarraflar ile kıymetli maden ve mücevherat alım satımı ile uğraşanlar.
- 4) Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan kişi ve kurumlara karşı inşaat ve onarma işini taahhüt edenler ile bu mükelleflere karşı derece derece taahhütte bulunanlar.

- 5) Sigorta prodüktörleri.
- 6) Her türlü ilan ve reklam işleriyle uğraşanlar veya bu işlere tavassut (aracılık) edenler.
- 7) Gayrimenkul ve gemi alım satımı ile uğraşanlar.
- 8) Tavassut (aracılık) işi yapanlar.
- 9) Maden işletmeleri, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları işletenler.
- 10) Şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığı yapanlar ile treyler, çekici ve benzerlerinin sahip veya işleticileri (Yapısı itibarıyla sürücüsünden başka on dört ve daha aşağı oturma yeri olan ve insan taşımaya mahsus motorlu kara taşıtları ile yolcu taşıyanlar hariç).
- 11) Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları (mücavir alanlar dahil), belediyelerin nüfusları, yöreler itibarıyla veya sabit bir işyerinde faaliyette bulunulup bulunulmadığına göre gerçek usulde vergilendirilmesi gerekli görülenler.

Bu yetkiye istinaden çıkarılan 8/5521, 92/2683 ve 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile bir kısım mükellefler gerçek usulde vergilendirilme kapsamına alınmıştır.

5.1.2 Basit Usulde Vergilendirmenin Sağladığı Kolaylıklar

Basit usule tabi mükelleflerin 193 sayılı Kanun'un 46. maddesine göre tespit edilen ticari kazançları gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Basit usulde kazanç istisnasından yararlanacak olan mükellefler, istisna kapsamındaki bu kazançlar için yıllık beyanname vermeyecek ve diğer gelirleri dolayısıyla beyanname vermeleri halinde de bu kazançlarını beyannameye dâhil etmeyeceklerdir.

Basit usulde kazanç istisnası, 1.1.2021 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yürürlüğe girdiğinden, basit usule tabi mükelleflerin 2021 yılında elde ettiği ticari kazançları da bu istisna kapsamındadır.

- a) Kazançları basit usulde tespit edilen mükelleflerin ticari kazançları gelir vergisinden istisnadır.
- b) Ticari kazançları için yıllık gelir vergisi beyanamesi verilmez
- c) Kazancı basit usulde tespit edilen mükellefler tarafından defter tutulmaz,

- d) Alınan ve verilen belgelerin kayıtları “aracılık ve sorumluluk sözleşmesi” düzenlenen meslek odası veya meslek mensupları aracılığıyla Defter -Beyan Sistemi üzerinde tutulur.
- e) Vergi tevkifatı yapılmaz ve muhtasar beyanname verilmez²⁰,
- f) Geçici vergi beyanamesi verilmez ve geçici vergi ödenmez,
- g) Basit usulde vergilendirilen mükelleflerin teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden istisnadır,

5.1.3 Basit Usulde Ticari Kazancın Tespiti

Basit usulde ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler ve satılan malların alış bedelleri arasındaki müspet farktır. Bu fark, faaliyetle ilgili olarak alınması ve verilmesi mecburi olan alış ve giderler ve hâsılatlara ilişkin belgelerde yazılı tutarlara göre hesaplanır. Kazancın bu şekilde tespiti sırasında emtia ticareti ile uğraşanlarca;

- 1) Hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri hâsılatı,
- 2) Hesap dönemi başındaki emtia mevcudunun değeri giderlere,

ilave edilir. Ancak, kullanılan sabit kıymetler gider yazılmaz ve üzerinden amortisman hesaplanmaz. Kazançları basit usulde tespit edilen mükelleflerin defter tutma yükümlülükleri bulunmamaktadır.

“Basit usule tabi mükellefler, kazancın tespiti ve Vergi Usul Kanunu’nun defter tutma hükümleri hariç bildirme, vesikalar, muhafaza, ibraz, diğer ödevler, ceza hükümleri ile bu Kanun ve diğer kanunlarda yer alan ikinci sınıf tüccarlar hakkındaki hükümlere tabidirler.”

5.1.3.1 Basit Usule Tabi Mükelleflerin Kayıtların Tutulması ve Belge Düzeni

7338 sayılı Kanunla 193 sayılı Kanun’a eklenen mükerrer 20/A maddesi ile basit usule tabi mükelleflerin elde ettikleri ticari kazançları gelir vergisinden istisna edilmiş olup, belge düzeni ve kayıtların tutulması uygulaması ve mükellefiyeti ile ilgili diğer ödevlerin yerine getirilmesi hususlarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Dolayısıyla, basit usule tabi mükellefler; kayıtlarının tutulması, belge düzeni ve mükellefiyetleri ile ilgili diğer

---

²⁰ 5510 sayılı Kanuna göre sigortalı çalışanları bildirmekle yükümlü olanlar, Muhtasar ve Prim Hizmet Beyanamesi vermek zorundadırlar.

yükümlülüklerini, mevcut mevzuat hükümleri kapsamında yerine getirmeye devam edeceklerdir.

Basit usule tabi mükellefler, 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre fatura, perakende satış vesikaları ve diğer belgeleri düzenlemek ve kullanmak zorundadırlar. Diğer taraftan, söz konusu mükellefler faaliyetlerinde kullandıkları belgeleri, sadece Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) tarafından bastırılmaktadır. Söz konusu belgeler bağlı olunan meslek odası veya o ilde yer alan Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birlikleri'nden temin edilmektedir. Mükellefler, Aracılık ve Sorumluluk Sözleşmesi düzenledikleri meslek odaları veya meslek mensupları aracılığıyla "Defter-Beyan Sistemi" üzerinden kayıtlar tutulmalıdır.

5.2 Gerçek Usulde Vergilendirme²¹

Gerçek usule tabi mükellefler tutacakları defterler yönünden iki sınıfa ayrılırlar:

- 1) Birinci sınıf tacirler (Bilanço esasına göre defter tutanlar)
- 2) İkinci sınıf tacirler (İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar)

5362 sayılı Kanunun Tanım başlıklı 3 üncü maddesi hükmü uyarınca, esnaf ve sanatkarların vergi mevzuatında gerçek usule tabi mükellefiyet içerisinde sadece işletme hesabına göre defter tutanlar olarak yer almaktadır.

İkinci Sınıf Tacirler (İşletme Hesabı Esasına Göre Defter Tutanlar): Birinci sınıf tacirlerle ilgili şartları taşımayanlar, ikinci sınıf tacir sayılırlar ve işletme hesabına göre defter tutarlar.

İkinci sınıf tacirler, kazançlarını işletme hesabı esasında tespit ederler. Bu usulde kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılatlarla giderler arasındaki müspet farktan oluşur. Giderlerin daha fazla olması halinde zarar doğmuş olur.

Ayrıca; işletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin 01/01/2019 tarihinden itibaren kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına, bu kayıtlardan mükelleflerin defterlerinin elektronik olarak oluşturulması ve saklanmasına, vergi beyannameleri, bildirim ve dilekçelerin

---

²¹ Bu bölümde hazırlanan bilgiler Ticari Kazanç Elde Eden Mükellefler İçin Vergi Rehberinden (2022 yılı) alınmıştır.

elektronik olarak verilebilmesine, elektronik ortamda belge düzenlenebilmesine imkân tanıyan ve bu kapsamda olan mükelleflerin Gelir İdaresi Başkanlığı veri tabanında yer alan diğer bilgilerini mükellefin bilgisine sunan Defter Beyan Sistemi'ni kullanmaları zorunludur.

Defter-Beyan Sistemi'nin uygulanmaya başlanmasından sonra mükellefiyet tesis ettiren ve söz konusu Sistemi kullanmak zorunda olan mükellefler, kendileri veya aracılık ve sorumluluk yetkisi verdiği kişiler aracılığıyla işe başlama bildirimini verildiği günü izleyen yedinci iş günü mesai saati sonuna kadar gelir vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairesine başvuru yapacaklardır. Söz konusu başvuru işe başlama bildirimini verildiği günü izleyen yedinci iş gününün sonuna kadar <http://www.defterbeyan.gov.tr> adresi üzerinden de yapılabilecektir. Sisteme, İnteraktif Vergi Dairesi üzerinden elektronik ortamda ya da vergi dairesi aracılığıyla alınan "kullanıcı kodu" ve "şifre" bilgileri ile <http://www.defterbeyan.gov.tr> adresi üzerinden giriş yapılabilecektir. Sistem üzerinden gelir ve gider kayıtları elektronik ortamda gerçekleştirilebilecek, saklanabilecek ve beyannameler hazırlanarak onaylanabilecektir.

5.2.1 Gerçek Usulde Ticari Kazancın Tespiti

Ticari faaliyetlerinden dolayı gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükelleflerinin hiçbir hadle sınırlı olmaksızın Yıllık Gelir Vergisi Beyannamelerini elektronik ortamda gönderme zorunluluğu bulunmaktadır.

Buna göre, ticari faaliyetlerinden dolayı gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükelleflerinin 2022 takvim yılına ait Yıllık Gelir Vergisi beyannamelerinin verilme süresi 1-31 Mart 2023 tarihleri arasındadır.

2022 yılı kazançlarına ilişkin olarak verilecek yıllık beyannameler üzerinden hesaplanan gelir vergisi iki eşit taksitte aşağıda belirtilen tarih aralıklarında ödenmiş olup, 2021 yılı kazançlarına ilişkin olarak beyannameler üzerinden hesaplanan gelir vergisi yine iki eşit taksit halinde Maliye ve Hazine Bakanlığınca belirlenen tarihlerde ödenecektir.

- 1) Birinci taksit damga vergisi ile birlikte 31 Mart 2023 tarihine kadar,
- 2) İkinci taksit 1 Ağustos 2023 (31 Temmuz 2023 resmi tarihe rastladığından) tarihine kadar.

Vergi; www.gib.gov.tr internet sitesi (İnteraktif Vergi Dairesi ve GİB Mobil uygulaması) üzerinden, anlaşmalı bankaların; şubelerinden, alternatif ödeme kanallarından (İnternet Bankacılığı, Telefon Bankacılığı, Mobil Bankacılık vb.), PTT işyerlerinden ve tüm vergi dairelerinden ödenebilir.

5.3 Tutulacak Defter ve Düzenlenecek Belgeler

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri faaliyetlerini yürüten esnaf 2. sınıf tüccar sınıfına girmeleri halinde işletme hesabına göre defter tutmaktadırlar. Yaptıkları işleri gereği nihai tüketicilere/müşterilerine verdikleri hizmet ya da sattıkları malları karşılığında belge (fatura, sevk irsaliyesi, ödeme kaydedici cihaz fişi, perakende satış vesikası, sevk irsaliyeli fatura ve gider faturası gibi) düzenlemekle yükümlüdürler. Esnaf ve sanatkârlar işletme defterinin oluşturulması, tasdiki ve defterlerin tutulması elektronik ortamda (Defter-Beyan Sistemi²²) yapılmaktadır.

Defter -Beyan Sistemi; işletme hesabı esasına göre defter tutan esnaf ve sanatkârlar ile basit usule tabi olan esnaf ve sanatkârlar kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına, bu kayıtlardan işletme hesabı esasına göre defter tutanların defterlerinin elektronik olarak oluşturulması ve saklanmasına, vergi beyannameleri, bildirim ve dilekçelerin elektronik olarak verilebilmesine, elektronik ortamda belge düzenlenebilmesine imkân tanımaktadır.

Fatura ve Ödeme Kaydedici Cihaz Fişi düzenlenirken KDV nasıl hesaplandığı hususu ilgili bölümde açıklanmıştır.²³

5.4 Vergi Levhalarının Alınması ve Bulundurulması

Basit usule tabi mükelleflerin 1.1.2021 tarihinden itibaren 193 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine göre tespit edilen ticari kazançları gelir vergisinden istisna edildiğinden ve bu kazançlar için yıllık beyanname verilmeyeceğinden, bu kapsamda bulunan mükelleflerin ticari kazançları üzerinden vergi tarhiyatı yapılması söz konusu değildir. Ticari kazançları vergi tarhına esas olmayan basit usule tabi mükelleflerin vergi levhası alma zorunlulukları bulunmamaktadır.

²² <https://defterbeyan.gov.tr/tr/defter-beyan-sistemi>

²³ "2.3 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden Yükümlülükler"

Gerçek usulde vergi mükellefiyeti olan(işletme hesabı esas) esnaf ve sanatkârlar her yıl Mayıs ayının son gününe kadar vergi tarhına esas olan kazanç tutarları ile bunlara isabet eden vergi miktarlarını gösteren levhayı almak ve yetkililerce istenildiğinde ibraz etmek üzere bulundurmaları zorundadırlar.

Gelir/kurumlar vergisi mükellefleri tarafından gelir/kurumlar vergisi beyannamelerinin verilmesinden sonra vergi levhası, Gelir İdaresi Başkanlığı bilgi işlem sistemi tarafından söz konusu beyannamelerde yer alan bilgilere göre oluşturulacak ve mükellefin internet vergi dairesi hesabına aktarılmaktadır.

Vergi levhaları, sistem tarafından internet vergi dairesi hesaplarına aktarıldıktan sonra mükellefler, internet vergi dairesinden bizzat kendileri veya 3568 sayılı Kanun uyarınca yetki almış olup bağımsız çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler (meslek mensupları) aracılığıyla, gelir vergisi mükellefleri için 1 Nisan'dan itibaren vergi levhalarını 31 Mayıs günü sonuna kadar yazdıracaklardır. Yazdırılan vergi levhalarının esnaf ve sanatkârların işyerleri merkezlerinde, şubelerinde, satış mağazalarında bulundurulması mecburidir. Bu şekilde alınan vergi levhaları ayrıca vergi dairesine veya meslek mensuplarına imzalatılmayacak veya tasdik ettirilmeyecektir. İnternet vergi dairesinden erişilebilen vergi levhası üzerinde yer alan, sistem tarafından verilmiş olan onay kodu vergi levhasının tasdiki hükmündedir.

Gelir vergisi mükellefi olup gelir vergisi beyannamelerini elektronik ortamda vermeyen mükellefler vergi levhalarını beyannamelerini vermelerini müteakip bağlı oldukları vergi dairesinden temin edeceklerdir.

Ayrıca, mükellefler vergi levhalarında yer alan bilgilerde hata olduğunu tespit etmeleri halinde derhal bağlı oldukları vergi dairesi müdürlüğüne bir dilekçeyle başvurmak suretiyle söz konusu hatanın düzeltilmesini talep edeceklerdir. Diğer taraftan, mükelleflerin işlerini terk etmeleri durumunda vergi levhalarının vergi dairesine iade edilmesinin gerekmediği tabiidir.

Vergi levhalarında bulunacak bilgiler, 408 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenmiştir. Buna göre vergi levhasında mükellefe ait aşağıdaki bilgiler bulunmalıdır:

- 1) Adı ve soyadı,
- 2) Ticaret unvanı,
- 3) İş yeri adresi,

- 4) Vergi kimlik numarası,
- 5) Bağlı bulunduğu vergi dairesi,
- 6) Vergi türü,
- 7) İşe başlama tarihi,
- 8) Ana faaliyet kodu ve faaliyet türü,
- 9) Faaliyet durumu (faal, terk, tasfiye hâlinde),
- 10) Beyan edilen son üç yıla ait matrahlar ve bu matrahların ait olduğu takvim yılı için tahakkuk eden vergiler,
- 11) Gelir İdaresi Başkanlığı bilgi işlem sistemi tarafından üretilecek onay kodu

5.5 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden Yükümlülükler

3065 sayılı Katma Değer Vergisi harcamalardan her aşamada alınan genel bir dolaylı vergi olup, 1985 yılından itibaren uygulanmaktadır. Gelir vergisine tabi olan esnaf ve sanatkâr ile tacirlerin ve kurumlar vergisine tabi olan işletmeler KDV' nin de mükellefidirler. Bu Kanun, katma değer vergisi kapsamına giren işlemlerle ilgili usul ve esasları açıklamaktadır.

Mal teslimi ve hizmet ifalarına uygulanan KDV oranları, 3065 sayılı KDV Kanunu'nun 28 inci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak maddede yer alan sınırlar dâhilinde, 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişmeden önce Bakanlar Kurulu, değişiklik sonrasında ise Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmektedir.

Bu kapsamda KDV oranları, 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) eki (I) sayılı listede yer alan teslim ve hizmetler için %1, (II) sayılı listede yer alan teslim ve hizmetler için %10, bu listelerde yer almayan vergiye tabi işlemler içinse %20 olarak uygulanmaktadır.²⁴

Buna göre, motorlu kara taşıtlarının genel bakım ve onarım hizmetleri (kaporta, motor, mekanik, elektrik bakım ve onarımları, periyodik bakımlar, motor yağı değişimleri gibi) ifasında genel oranda (%20) KDV'ye tabi bulunmaktadır.

Motorlu kara taşıtlarının genel bakım ve onarım hizmetleri veren esnaf ve sanatkârlar, hasılatları ile ilgili olarak, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre fatura, perakende satış vesikaları ve ilgili mevzuatta sayılan diğer belgeleri düzenlemek ve kullanmak zorundadırlar.

---

²⁴ 10.07.2023 tarihinde yürürlüğe giren 7346 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı doğrultusunda ile %8 olarak belirlenen oran %10'a, %18 olarak belirlenen oran ise %20'ye çıkartılmıştır.

Aynı zamanda kendilerine yapılan mal ve hizmet teslimleri için fatura, müstahsil makbuzu, gider pusulası ve Vergi Usul Kanunu gereğince uygun olan diğer belgeleri almak zorundadırlar.

Basit usulde tespit edilen esnaf ve sanatkârlar açısından istisna durumu¹ bulunmaktadır. Kazançları basit usulde tespit edilen esnaf ve sanatkârlar teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden (KDV) istisna edildiğinden, bu mükellefler tarafından KDV Beyannamesi verilmeyecek ancak esnaf ve sanatkârların kayıtları, mükelleflerin “Aracılık ve Sorumluluk Sözleşmesi” düzenledikleri meslek odaları veya meslek mensupları aracılığıyla Defter-Beyan Sistemi üzerinde tutulacaktır. Basit usule tabi mükelleflerin alış ve giderleri ile satış ve hasılatlarına ilişkin üçer aylık kayıtlar, “Aracılık ve Sorumluluk Sözleşmesi” düzenledikleri meslek odaları veya meslek mensupları aracılığıyla izleyen ayın sonuna kadar Defter-Beyan Sistemine kaydedilir.

5.6 Basit Usulden Gerçek Usule Geçiş

Basit usulün şartlarına haiz olanlardan, bu usulden yararlanmak istemediklerini yazı ile bildirenler dilekçelerinde belirttikleri tarihten veya izleyen takvim yılı başından, yeni işe başlayanlar ise işe başlama tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirileceklerdir.

Örnek 3: Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kuaförlük yapan ve basit usulde vergilendirilen esnaf (C), vergi dairesine verdiği dilekçe ile 22.07.2023 tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirme talebinde bulunmuştur. Esnaf (C), dilekçesinde belirttiği tarihten (22.07.2023) itibaren gerçek usulde vergilendirilecek olup, gerçek ve basit usulde tespit edilen ticari kazançlarını 2024 yılının Mart ayında birlikte beyan edecektir.

Diğer taraftan, Gelir Vergisi Kanunu’nun 51’inci maddesi kapsamındaki faaliyetlere başlayan mükellefler, bu faaliyetlerine başladıkları tarihten itibaren gerçek usulde vergilendirilecek olup, ticari kazançlarının basit usulde tespit edilmesi mümkün değildir. Sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenledikleri veya kullandıkları tespit edilenler, bu hususun kendilerine tebliğ tarihini takip eden aybaşından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Ayrıca basit usule tabi olmanın şartlarından herhangi birini takvim yılı içinde kaybedenler, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler

5.7 Gerçek Usulden Basit Usule Geçiş

Gerçek usulde vergilendirilen esnaf ve sanatkârların;

- Gelir Vergisi Kanunu'nda yazılı genel şartları topluca taşıması,
- Arka arkaya iki hesap dönemi iş hacminin özel şartlarda belirtilen hadlerden düşük olması,
- Yazılı talepte bulunması,

halinde, bu şartların gerçekleşmesini takip eden takvim yılından başlayarak basit usule geçmeleri mümkün bulunmaktadır. Gerçek usulde vergilendirilen esnaf ve sanatkârlar, bu şartın gerçekleşmesini izleyen yılın Ocak ayının başından otuz birinci günü akşamına kadar yazılı olarak bağlı oldukları vergi dairesine başvurmaları durumunda basit usulde vergilendirmeye geçebileceklerdir.

Bu uygulama kapsamında, 01.01.2024 tarihinden itibaren gerçek usulden basit usule geçmeye ilişkin şartların tespitine ve iki yıllık sürenin hesabına 01.01.2022 tarihinden itibaren başlanacaktır. Söz konusu esnaf ve sanatkârların Gelir Vergisi Kanun'un 51'inci maddesinde belirtilen faaliyetlerde bulunmaması ve diğer şartları da topluca taşımaları gerekmektedir.

5.8 213 sayılı Vergi Usul Kanunu Bakımından Esnaf ve Sanatkâr Sayılma Hadleri

Gelir vergisi mükelleflerinin bir işle ilgili fiilî olarak çalışmaya başlamaları veya mesleki bilgiye ve ihtisasa dayanan bir meslek ya da sanat faaliyetiyle uğraşmaları, bu kişilerin vergi mükellefi olmalarını gerektirmektedir. Bu nedenle ticari faaliyetlerine başlamak isteyen esnaf ve sanatkâr adaylarının iş yerlerini açmadan önce 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK)'nun 168 inci maddesine göre işe başlama bildirimlerini 10 gün içerisinde yapmaları gerekmektedir.²⁵

Esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı iken, daha sonraki yıllarda yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı, esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerini aşanlar kendileri istemedikçe ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalara kayda

²⁵ Vergi Usul Kanunu madde 168: "Gerçek kişilerde işe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde kendilerince veya 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na göre ruhsat almış avukatlar veya 3568 sayılı Kanun'a göre yetki almış meslek mensuplarınca; şirketlerin kuruluş aşamasında işe başlama bildirimleri ise işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde ticaret sicili memurluğunca ilgili vergi dairesine yapılır. Şirketlerin işe başlama bildirimleri dışında yapılacak bildirimler ile işi bırakma ve değişiklik bildirimleri, bildirilecek olayın vukuu tarihinden itibaren bir ay içerisinde mükellef tarafından vergi dairesine yapılır"

zorlanamazlar. Ancak, yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı, esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerinin altı katını aşanların kayıtları, sicil marifetiyle ticaret siciline aktarılır.²⁶

Bir kişinin esnaf ve sanatkâr sayılabilmesi için yıllık kazancının (üst sınır olarak) ne kadar olması gerektiği Vergi Usul Kanunu'na yapılan atıf çerçevesinde belirlenmektedir. Bu miktarlar, 01.01.2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, 2023 yılı için VUK 177 nci maddesinde şu şekilde gösterilmiştir:

“Aşağıda yazılı tüccarlar, 1 inci sınıfa dâhildirler;

1) Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 890.000 TL lirayı veya satışlarının tutarı 1.270.000 TL lirayı aşanlar;

2) Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşp da bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hâsılatı 440.000 TL lirayı aşanlar;

3) 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı, işlerin birlikte yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hâsılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 890.000 TL lirayı aşanlar.”

Bu kapsamda, belirtilen hadleri yukarıda belirtilen oranlarda geçmeyenler esnaf ve sanatkâr olarak kabul edilmektedir.

---

²⁶ 5362 sayılı Kanun'un 68. maddesi.

6. SOSYAL GÜVENLİK

6.1 Esnaf ve Sanatkârların Sosyal Güvenlik İşlemleri

6.1.1 Sigortalılık Bildirimi

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Sigortalı Bildirimi ve Tescili" başlıklı 8 inci maddesi hükmü kapsamında kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların sigortalılık bildirim yükümlülüğü, bağlı buldukları vergi dairesi, meslek odaları ve diğer kuruluşlara verilmiştir.

Bu kapsamda;

- 1) Gelir vergisi mükellefi olanların, ilgili vergi dairesince,
- 2) Gelir vergisinden muaf olanların, ilgili meslek kuruluşunca,
- 3) Şirket ortaklarının, durumlarına göre işverenleri veya ticaret sicil memurluğunca

çalışmaya başladıkları ve bu kuruluşlara tescillerinin yapıldığı tarihten on beş gün içinde "sigortalı işe giriş bildirimi" ile sigortalılık bildirimlerinin yapılması gerekmektedir.

Sigortalılık bildirimi, bu sigortalıların tescillerini yapan ilgili kuruluşlarca yapıldığından, bu bildirim yapılamaması veya zamanında yapılmaması durumunda ilgili kuruluşa idari para cezası uygulanmaktadır. Esnaf ve sanatkârların bu konuda herhangi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır.

6.1.2 Sigorta Primlerinin Ödenmesi

Esnaf ve sanatkârların prime esas kazancının tespitinde kendi beyanları esas alınmıştır.²⁷ Aylık prime esas kazanç, 5510 sayılı Kanun'un 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Beyanda bulunmayan sigortalıların aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak belirlenmektedir.

Prim ödeme süresi, her aya ait primlerini takip eden aydan Kurumca belirlenecek günün sonuna kadardır.²⁸ Kurum bu süreyi, her aya ait primlerin takip eden ayın sonuna kadar ödemesi

²⁷ 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Madde 80.

²⁸ 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Madde 88.

biçiminde belirlemiştir. Sigorta primleri Kurumun anlaşmalı olduğu bankalar, kredi kuruluşları ve PTT vasıtasıyla veya internet üzerinden e-SGK vasıtasıyla ödenebilmektedir.

Süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, SGK tarafından 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanmaktadır.

6.1.3 Sigortalılığın Sona Ermesi

Esnaf ve sanatkârların sigortalılıkları yukarıda da bahsi geçen vergi dairesi, ilgili meslek kuruluşu, işveren veya ticaret sicil memurluğu tarafından kayıtlarının silindiği tarihten itibaren sona ermekte olup yine belirtilen kurum ve kuruluşlarca Sosyal Güvenlik Kurumu'na 10 gün içinde bildirimlerin yapılması zorunludur. Esnaf ve sanatkârların bu konuda da bir yükümlülüğü bulunmamaktadır.

6.2 İşveren Olarak Esnaf ve Sanatkârların Yükümlülükleri

6.2.1 İş Yerini Bildirme Yükümlülüğü

İşyeri bildirgesi, ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlayan işverenler tarafından düzenlenerek Sosyal Güvenlik Kurumu'na verilmesi gereken bir tür sigortalı işçi çalıştırmaya başlama bildirimidir ve beyandır. Bu bildirgenin verilmesinin ardından işverenlerin SGK yükümlülükleri de başlamaktadır.

05.12.2017 tarihinde yayınlanan Resmî Gazete ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre, 01.06.2018 tarihinden itibaren işyeri açılışlarında/tescillerinde işyeri bildirgesinin elektronik ortamda verilmesi zorunlu hale gelmiştir.²⁹

İşveren olarak esnaf ve sanatkârlar işyeri bildirelerinin SGK'ya e-sigorta kanalıyla gönderilebilmesi için öncelikle bildirgeyi düzenleyecek kişiye ilişkin T.C. kimlik no, nüfusa kayıtlı olduğu il, cilt no ve doğum yılı bilgileri ile sisteme girilmesi gerekmektedir.

²⁹ Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, Madde 27.

Şekil 2 SGK Sistemi Giriş Ekranı

The image shows the login interface of the SGK (Social Security Institution) system. At the top, there is a header with the SGK logo on the left, the text 'Türkiye Cumhuriyeti SOSYAL GÜVENLİK KURUMU' in the center, and a portrait of Mustafa Kemal Atatürk on the right. Below the header is a login form titled 'Giriş'. The form has three main input fields: 'T.C Kimlik No' (T.C. Identity Number), 'Doğum Yılı' (Year of Birth) with a dropdown menu labeled 'Yıl Seçiniz', and 'Güvenlik Kodu' (Security Code). The security code field contains a CAPTCHA image with the text 'Okuyamıyorsanız yenilemek için üzerine tıklayın'. At the bottom of the form is a button labeled 'GİRİŞ »'.

Bildirgeyi düzenleyecek olan kişiye ilişkin bilgilerin sisteme girilmesinin ardından, işverenin tüzel kişilik koduna bakılarak, -gerçek kişi, kamu tüzel kişisi, özel hukuk tüzel kişisi, adi ortaklık, apartman yöneticiliği olarak- beş farklı şekilde işyeri bildirgesi düzenlenmektedir.

İşyeri bildirelerinin elektronik ortamda düzenlenmesinin ardından işyeri bildirgesi ilgili sosyal güvenlik merkezine elektronik ortamda intikal ettirilecek olmakla birlikte, tescil edilecek işyerinin aşağıda belirtilen belgeleri 7 iş günü içinde ilgili sosyal güvenlik merkezine vermesi veya posta yoluyla göndermesi gerekmektedir.

İşveren tarafından, işyeri bildirgesi ekinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na;

- 1) Daimi mahiyetteki işyerlerinde, işyerinin adresini gösterir yerleşim belgesi,
- 2) Gerçek kişi işverenler yönünden kendilerinin, tüzel kişi işverenler yönünden ise tüzel kişiliği temsile yetkili kişilerin imza sirküleri³⁰,

takdim edilmektedir.³¹

³⁰ İmza sirküleri Kuruma verilmesi gereken kişilerin, Üniteye bizzat müracaat ederek kimliklerinin tespitiyle birlikte imza beyanlarının alınmasını sağlamaları halinde, (b) bendinde istenilen imza sirküleri artık istenilmez.

³¹ Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 29 uncu maddesinin 5 inci fıkrasında "Bu madde de verilmesi istenen belgelerden ilgili kurumlardan elektronik ortamda alınanlar Kurumca istenmez" ibaresi yer almaktadır.

İşyeri bildirelerinin SGK'ya e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi Yönetmelikte belirtilen belgelerin ilgili sosyal güvenlik merkezine ulaştırılmasının ardından³² ilgili sosyal güvenlik merkezince gerekli kontroller yapıldıktan sonra işyeri tescil işlemleri gerçekleştirilecektir.

Elektronik ortamda başvuru yapılmaksızın kâğıt ortamında başvurulması durumunda söz konusu bildireler kabul edilmeyerek, idari para cezası uygulanması söz konusu olacaktır.

Bu ceza;

- 1) Kamu idareleri ile bilânço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgari ücretin üç katı tutarında,
- 2) Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için asgari ücretin iki katı tutarında,
- 3) Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için bir aylık asgari ücret tutarındadır.³³

6.2.2 Sigortalı Bildirme Yükümlülüğü

İşverenler, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişileri çalışmaya, meslekî eğitime veya staja başladıkları tarihten önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

İlk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde SGK'ya bildirilmez.³⁴ Ancak 1 aylık süre geçtikten sonra iş yerinde çalıştırılan sigortalının; en geç çalışmaya başladığı günden 1 gün önce SGK'ya bildirilmesi gerekmektedir. Sigortalının işe giriş bildirimi, <https://uyg.sgk.gov.tr/SigortalıTescil/amp/loginldap> adresinden elektronik olarak yapılmaktadır.

³² <http://e.sgk.gov.tr/wps/portal/isveren/Ilgili+Diger+Uygulamalar/esgkIsyeriBildirgesi>

³³ 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 102 inci maddesinin b bendinde zamanında yapılmayan bildireler için uygulanacak idari para cezaları hükme bağlanmıştır.

³⁴ 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Madde 8.

Şekil 3 Sigortalı İşe Giriş ve İşten Ayrılış Bildirge Ekranı

Sosyal güvenlik mevzuatı uyarınca, sigortalıyı bildirmek işverenin en önemli yükümlülüğüdür. Sigortalı işe giriş bildirgesini; bu Kanun'da belirtilen süre içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu hâlde anılan ortamda göndermeyenler hakkında her bir sigortalı için asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanmaktadır. Kurum, denetim elemanları, yargı kararı ya da başka kurumlardan aldığı bilgilere göre sigortasız işçi çalıştırdığınızı tespit ederse, Kuruma bildirilmeyen her sigortalı için asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır. Ayrıca bu çalışanları Kuruma bildirmedığınız her ay için sigortalı başına 2 asgari ücret ceza ödenmektedir. Eğer, yasal süresi geçtikten sonra ancak Kurum tespit etmeden önce sigortalıyı kendiniz bildirirseniz, ödeyeceğiniz idari para cezası her bir işçi için bir asgari ücrete düşmektedir.

6.2.3 Aylık Prim ve Hizmet Belgesi Verme Yükümlülüğü

Aylık prim ve hizmet belgesi sigortalı sayılanlar için işverenlerce Kuruma verilmesi gereken ve sigortalıların prime esas kazanç ve hizmet bilgilerinin bildirilmesine mahsus belgeyi ifade etmektedir.

SGK'nın, ödenecek primleri hesaplaması ve sigortalılara hizmet kazandırması için çalıştırılan sigortalıların ay içindeki çalışma sürelerine ihtiyacı vardır. Aylık prim ve hizmet belgelerinin e-sigorta (e-bildirge) kullanıcı şifresiyle SGK' ya ilgili ayı izleyen ayın 23'ü, saat 23:59'a kadar gönderilmesi zorunludur.³⁵ Söz konusu primlerin de en geç ilgili ayın sonuna kadar Kuruma ödenmesi gerekmektedir. Ödeme süresinin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, prim tutarları, en geç son günü izleyen ilk iş günü içinde Kuruma ödenecektir.

6.2.4 Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Verme Yükümlülüğü

Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi, vergi kanunlarına göre verilmesi gereken muhtasar beyanname ile 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin birleştirilerek, kesilen vergilerin matrahlarıyla birlikte sigortalının sigorta primleri ve kazançları toplamı ile prim ödeme gün sayılarının bildirilmesine mahsustur.

- a) Vergi kanunlarına göre vergi kesintisi yapmak zorunda olanlar, bir ay içinde yaptıkları ödemeleri veya tahakkuk ettirdikleri kârlar ve iratlar ile bunlardan kestikleri vergileri,
- b) 5510 sayılı Kanuna göre sigortalıların prime esas kazanç ve hizmet bilgilerini bildirmekle yükümlü olanlar/işverenler, sigortalıların cari aya ait prime esas kazanç ve hizmet bilgilerini

Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi ile bildirmek zorundadır.

İşçi çalıştıran mükellefler için Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesinin aylık olarak verilmesi zorunludur. Ancak en az 1, en fazla 10 işçi çalıştıran mükellefler beyannamelerini aylık olarak vermekle birlikte, vergiye ilişkin kesintilerini üç ayda bir beyan edebilirler. Şöyle ki:

- a) Her ay verdikleri beyanname ile hem vergi kesintilerini, hem de prim ve hizmet bilgilerini beyan edebilirler.
- b) Her ay beyanname verdikleri halde, beyannamenin vergi kesintilerine ilişkin bölümünü mart, haziran, eylül ve aralık vergilendirme dönemlerinde olmak üzere üç

---

³⁵ 1 No.lu Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Genel Tebliği

aylık olarak beyan edebilirler. Ancak bu mükellefler Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesinin prim ve hizmete ilişkin bölümünü her ay beyan etmek zorundadır.

İşçi çalıştırmayan Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi mükellefleri 3 ayda bir beyanname vermeye devam edebilecektir.

10 ve daha az işçi çalıştıranların üç ayda bir vergi kesintisi beyanı yapmak istemesi durumunda beyan dönemleri aşağıdaki gibi olacaktır.

Tablo 3: SGK Bildirim Tarihleri

Prime Esas Kazanç ve Hizmet Bilgilerinin Ait Olduğu Ay	Vergi Kesintisi Yapılan Ay	SGK Bildirimleri için Beyannamenin Verilme Zamanı	Vergi Kesintisi için Beyannamenin Verilme Zamanı
Ocak	Ocak	01-26 Şubat	-
Şubat	Şubat	01-26 Mart	-
Mart	Mart	01-26 Nisan	01-26 Nisan
Nisan	Nisan	01-26 Mayıs	-
Mayıs	Mayıs	01-26 Haziran	-
Haziran	Haziran	01-26 Temmuz	01-26 Temmuz
Temmuz	Temmuz	01-26 Ağustos	-
Ağustos	Ağustos	01-26 Eylül	-
Eylül	Eylül	01-26 Ekim	01-26 Ekim
Ekim	Ekim	01-26 Kasım	-
Kasım	Kasım	01-26 Aralık	-
Aralık	Aralık	01-26 Ocak	01-26 Ocak

Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi zorunludur.

- e-Beyanname kullanıcısı olan mükellefler, bizzat kullanıcı kodu, parola ve şifresini kullanarak,

- 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'na göre yetki almış bir serbest muhasebeci (SM) veya serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM) ile 340 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ekinde yer alan “Elektronik Beyanname Aracılık ve Sorumluluk Sözleşmesi” veya “Elektronik Beyanname Aracılık Sözleşmesi” bulunan mükellefler, serbest muhasebeci veya serbest muhasebeci mali müşavir aracılığıyla,

- Vergi kesintisi yapmayan apartman yönetimleri, GMSİ mükellefi olanların yanında çalışanlar vb. vergi dairesine başvuruda bulunarak Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi kullanıcı kodu, parola ve şifre olarak,

- Defter Beyan Sistemi'ne tabi olan mükellefler, varsa mevcut e-Beyanname kullanıcı kodu, parola ve şifresini kullanarak, yoksa serbest muhasebeci veya serbest muhasebeci mali müşavir aracılığıyla beyannamelerini elektronik ortamda göndereceklerdir.

Dolayısıyla, tek platform üzerinden muhtasar ve prim hizmet beyannamesi Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmekte ve ilgili beyannamenin prime ilişkin kısımları Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu'na aktarılmaktadır.

Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesinin vergi kesintileri ile prim ve hizmetin ait olduğu ayı takip eden ayın 26 ncı günü akşamı saat 23.59'a kadar elektronik ortamda gönderilmesi gerekmektedir.

6.2.5 Sigorta Primleri Yükümlülüğü

İşveren, işyerinde çalışan sigortalıları için brüt ücret üzerinden sosyal sigorta primi ödemelidir. Sigorta primi, sigortalı ve işveren hissesinden oluşmaktadır. Sigorta primleri için esas alınacak kazancın alt sınırı brüt asgari ücret, üst sınırı ise brüt asgari ücretin 7,5 katıdır. Bazı ödemeler sigorta primine tabi iken, çocuk yardımı, aile yardımı, yemek yardımı gibi bazı ödemelerin bir kısmı sosyal sigorta priminden istisnadır.³⁶

İşveren, sigorta primleri sigortalı ve işveren hissesi paylarını en geç takip eden ayın sonuna kadar Kuruma ödenmelidir. Sigorta primleri, işverenin hesabından Kurumun anlaşmalı olduğu bankalardaki hesabına aktarma ya da ödeme suretiyle, postaneler aracılığıyla veya banka kartı ya da kredi kartı ile ödenebilir.

Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı, sürenin bittiği tarihten itibaren ilk 3 aylık sürede her bir ay için % 2 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılmaktadır (5510 sayılı Kanun madde 89). Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklanacak bir önceki aya ait Türk Lirası cinsinden

³⁶ Detaylı bilgi için bkz. http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/isveren/prime_esas_kazanc_miktarlari

iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanmaktadır.

Süresinde ödenmeyen sigorta primlerinin tahsilini teminen borçlular hakkında, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre icra takip işlemleri uygulanmaktadır.

6.2.6 Sigortalının İşten Ayrılması Halinde İşveren Yükümlülüğü

Çalıştırılan sigortalının işten ayrılması halinde, en geç 10 gün içinde sigortalının işten ayrıldığı Kuruma elektronik ortamda bildirilmesi gerekmektedir. Söz konusu bildirim 10 gün içinde yapılmaması halinde her bir sigortalı için yürürlükteki asgari ücretin onda biri tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

6.2.7 İş Kazasına İlişkin Bildirim Yükümlülüğü

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan sigortalıların iş kazası geçirmeleri halinde işverenleri tarafından kazanın olduğu yerdeki yetkili kolluk kuvvetlerine derhal, Kuruma kazadan sonraki üç işgünü içinde bildirim yükümlülüğü bulunmaktadır.

Sigortalıların, işverenin kontrolü dışındaki yerlerde iş kazası geçirmeleri hâlinde, iş kazası ile ilgili bilgi alınmasına engel olacak durumlarda bildirim süresi iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren üç iş günü olmaktadır.

7. ODA VE SİCİL KAYDI

7.1 Esnaf ve Sanatkâr Sicil İşlemleri

Esnaf ve sanatkârlar vergi dairesine kayıt yaptırdıktan sonra, ikinci adım olarak durumlarını otuz gün içinde sicile tescil ettirmek ve kayıtlarını Sicil Gazetesi'nde ilan ile yükümlüdürler. Sicile kayıt esnasında esnaf ve sanatkâr vergi mükellefiyeti ya da muafiyetini belgelemek zorundadır. Tescili zorunlu hususlar ad, soyadı, uyruk, kimlik numarası, varsa işletme adı, işyerleri seyyar olanların ikametgâh adresi, sektörü, meslek kolu, NACE Kodu ve tanımı, varsa temsilcisinin bilgileridir. Tescil edilmiş hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik de tescil edilir.³⁷

İlgili Sicil Müdürlüğüne başvuru yazılı şekilde ya da elektronik ortamda ESBİS üzerinden yapılır. Başvurunun elektronik ortamda yapılması halinde dilekçe güvenli elektronik imza ile imzalanır ve ilgili belgeler eklenir. Yazılı şekilde yapılan başvuru dilekçelerinde istem açıkça belirtilir ve tescil edilecek hususlar gösterilir. Söz konusu hususlar, elektronik ortamda, belge asılları ya da onaylı örnekleri ile doğrulanır.

Tescilin dayandığı husus veya işlemler kısmen veya tamamen sona erer ya da ortadan kalkarsa sicildeki kayıt, ilgilinin başvurusu üzerine kısmen ya da tamamen silinir.

7.1.1 Sicile Tescil

Esnaf ve sanatkârlar siciline tescil süreci aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmektedir:³⁸

- 1) Esnaf ve sanatkârlar, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren durumlarını otuz gün içinde bağlı buldukları sicile tescil ve sicil gazetesinde ilan ettirmekle yükümlüdürler. Bu yükümlülüğü yerine getirmediği tespit edilenler birlik tarafından ruhsat vermekle yetkili ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir. İlgili kurum ve kuruluşlar, sicil kaydı yapılana kadar bunların faaliyetlerini durdurur.

---

³⁷ Madde 68: Bu Kanun kapsamındaki esnaf ve sanatkârlar, yanlarında çalışanlar hariç, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren durumlarını otuz gün içinde bağlı buldukları sicile tescil ve Sicil Gazetesi'nde ilan ettirmekle yükümlüdürler. Bu yükümlülüğü yerine getirmediği tespit edilenler, birlik tarafından, ruhsat vermekle yetkili ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir. İlgili kurum ve kuruluşlar, sicil kaydı yapılana kadar bunların faaliyetlerini durdurur.

³⁸Esnaf ve sanatkâr siciline tescil süreci Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Yönetmeliğinin Tescil başlıklı 23. maddesinde düzenlenmiştir.

- 2) Esnaf ve sanatkârların meslekî faaliyette bulunabilmeleri ve ilgili odaya kaydedilmeleri için sicile kayıt yaptırmaları şarttır ve sicile her bir meslek için ayrı kayıt yapılır.
- 3) Sicilin çalışma bölgesi içerisinde bir esnaf ve sanatkârın aynı meslek kolu ile ilgili birden fazla işyeri açması halinde, açılan diğer işyerleri şube olarak adlandırılır. Şube açılması ve kapanması tescil edilmiş hususlarda değişiklik olarak değerlendirilir.
- 4) Tescil, bir hususun sicile geçirilmesini ifade eder ve kural olarak istem üzerine yapılır. Resen, yapılacak tescillere ilişkin hükümler saklıdır.
- 5) Tescil edilecek bütün kayıtların doğrulayıcı belgelere dayanması esastır. Kayıtların dayanağı olan belgeler yazılı şekilde veya elektronik imzalı olarak elektronik ortamda müdürlüğe verilir. ESBİS ortamında elektronik olarak teyit edilecek bilgiler için ayrıca yazılı bir belge aranmaz.
- 6) Mahkemelerin bir hususun tesciline ya da şerh düşülmesine ilişkin kararını alan müdürlük, bu kararı tescil eder ya da şerh düşer. Bir hususun şerh düşülmesi, ESBİS üzerinde söz konusu tescilin yanına açılacak şerhler sütununun doldurulması suretiyle gerçekleşir.

Sicil kaydını yaptıran esnaf ve sanatkâra, kendileri ile ilgili bilgileri (adı soyadı, vatandaşlık numarası, iş yeri unvanı, meslek dalı, NACE Kodu, iş yeri adresi veya ikametgâh adresi vb.) içeren sicil tasdiknamesi verilmektedir. Sicil tasdiknamesi; tasdiknamede yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olmadığı veya yenisi düzenlenmediği sürece 6 (altı) ay geçerlidir. Tasdiknamenin geçerlilik süresinin dolması halinde ilgililerin talebi üzerine, gideri ve harcı tahsil edilerek yeni tasdikname düzenlenir.

7.1.2 Tescile Başvuru

Esnaf ve sanatkârların tescil başvurusu yaparken aşağıdaki hususlara dikkat etmesi gerekmektedir:³⁹

- 1) Müdürlüğe başvuru yazılı şekilde ya da elektronik ortamda ESBİS üzerinden yapılır.
- 2) Dilekçede istem açıkça belirtilir ve tescil edilecek hususlar gösterilir. Dilekçedeki hususlar, elektronik ortamda, belge asılları ya da onaylı örnekleri ile doğrulanır.
- 3) Başvurunun elektronik ortamda yapılması halinde dilekçe güvenli elektronik imza ile imzalanır ve ilgili belgeler eklenir.

---

³⁹ Esnaf ve sanatkârların sicile tescil başvurusu yaparken dikkat etmeleri gereken hususlar Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Yönetmeliğinin 24. maddesinde sıralanmaktadır.

- 4) Elektronik ortamda müdürlüğe yapılacak tüm başvurularda, başvuru anının tespitinde ESBİS'teki tarih esas alınır.
- 5) Müdürlük, sicil işlemlerinde vergi mükellefiyetine ya da vergi muafiyetine ilişkin belgeleri ister.
- 6) Müdürlük, ihtiyaç duyulması halinde milli piyango işletme belgesi, mesleki yeterlilik belgesi gibi tamamlayıcı diğer belgelerin de müdürlüğe verilmesini isteyebilir.
- 7) Tescil başvurusu için gerekli belgelerin ESBİS üzerinden temin edilebilmesi halinde ayrıca ibraz edilmesi istenmez.

7.1.3 Tescile Başvuruya Yetkili Kişiler

Tescile başvuruya yetkili kişiler şunlardır:⁴⁰

- 1) Esnaf ve sanatkârın kendisi.
- 2) Esnaf ve sanatkârın noter kanalıyla kendisine yetki verilmiş temsilcisi.
- 3) Esnaf ve sanatkârın ölümü veya hakkında gaiplik kararı verilmesi durumunda varisleri.
- 4) Ölen veya hakkında gaiplik kararı verilen esnaf ve sanatkârın varislerinin tespit edilememesi durumunda resen müdürlük.

7.1.4 Tescile Davet ve Ceza

Kanuni süresi içerisinde Sicile kaydını yaptırmayan esnaf ve sanatkârlar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır:⁴¹

- 1) Tescil edilmesi gereken bir hususun ilgilisi tarafından tescil ettirilmediğini haber alan müdürlük, tescil başvurusunda bulunmakla yükümlü kişileri, otuz gün içinde tescil başvurusunda bulunmaya veya tescili gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır. Bu davette, kanuni dayanaklar gösterilmek suretiyle davetin gerekçesi, tescili gereken durum ve tescil yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin yaptırımları belirtilir.

⁴⁰ Sicile tescile başvuruya yetkili kişiler Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Yönetmeliğinin 25. maddesinde sıralanmıştır.

⁴¹ Kanuni süresi içerisinde Sicile kaydını yaptırmayan esnaf ve sanatkârlar hakkında uygulanacak hükümler Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Yönetmeliğinin 38. maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

2) Yapılan çağrı üzerine, süresi içinde tescil isteminde bulunulmaması veya kaçınma sebepleri bildirilmiş olmasına rağmen kaçınma sebeplerinin yeterli görülmemesi hallerinde müdürlük, durumu sicilin bulunduğu yerdeki ticaret davalarına bakan asliye hukuk mahkemesine bildirir. Mahkemenin tescile hükmetmesi halinde resen tescil yapılır.

3) Müdürlükçe verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi, 6102 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrası⁴² uyarınca sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.

4) İdari para cezası verilmesine rağmen, kanuni süre içerisinde tescil isteminde bulunmamakta ısrar edilmesi halinde, müdürlük durumu sicilin bulunduğu yerdeki ticaret davalarına bakan asliye hukuk mahkemesine bildirir. Mahkemenin tescile hükmetmesi halinde resen tescil yapılır.

7.2 Oda Kayıt İşlemleri

Esnaf ve sanatkâr, vergi ve sicil kaydını yaptırdıktan sonra ilgili meslek odasına kayıt yaptırmak zorundadır. Bu husus 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 6 ncı maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde hükümlerine göre, esnaf ve sanatkârların sicile kayıtları yapılmadıkça, hiçbir şekilde odaya kaydı yapılamaz. Sicile kayıt olan esnaf ve sanatkârlara ait bilgiler sicil tarafından; elektronik ortamda ilgili odaya kayıt için gönderilir.⁴³

Dolayısıyla, odaya kayıt işlemi elektronik ortamda (ESBİS üzerinden) gerçekleştirilmekte olup ilgili kişilerden başka herhangi bir belge istenmemektedir. Esnaf ve sanatkârların T.C. kimlik numaralarını sicile beyan etmeleri yeterlidir.

---

⁴² İlgili Kanun maddesi: "Sicil müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi, sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır."

⁴³ Madde 6: Esnaf ve sanatkârların sicile kayıtları yapılmadıkça, hiçbir şekilde odaya kaydı yapılamaz. Sicile kayıt olan esnaf ve sanatkârlara ait bilgiler sicil tarafından; elektronik ortamda, iş yerlerinin bulunduğu yerdeki, iş yerleri seyyar olanların ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odasına; meslek ve sanatları ile ilgili ihtisas odası bulunmayanların bilgileri ise karma odaya kayıt için gönderilir. İlgili oda yönetim kurulu, bu kişilerle ilgili üyelik kararlarını ilk toplantısında alır. Esnaf ve sanatkâr odasına kayıt işlemlerinde, sicile kayıt sırasında ibraz edilen belgeler sicil müdürlüğü marifetiyle esnaf ve sanatkâr odasına iletilmektedir.

7.3 Odaların Yetki ve Sorumlulukları

Odaların üyesi olan esnaf ve sanatkârlara karşı 5362 sayılı Kanunda düzenlenen bir takım önemli yetki ve sorumlulukları da mevcuttur. Bunlar;

- 1) Oda üyelerinin çalışma konularına giren hususlarda haklarını korumak için resmî ve özel kuruluşlar nezdinde girişimlerde bulunmak, üyelerinin meslekî menfaatlerini ilgilendiren konularda, adli ve idari yargı mercileri önünde oda başkanı marifetiyle odayı temsil etmek,
- 2) Oda üyelerinden yıllık aidatları elektronik ortamda tahsil etmek,
- 3) Üyelerin, çalışma konularına giren işlerde gelişmelerini sağlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak bakımından, gerekli tedbirleri almak, kurslar düzenlemek ve bu konuda ihtiyaç duyulan tesisleri kurmak,
- 4) Oda üyelerince üretilen mal ve hizmetlerin kalitesini, standartlarına ve sağlık koşullarına uygun şekilde üretilip üretilmediğini ve ücret tarifelerine uyulup uyulmadığını denetlemek,
- 5) Meslekî teamüle aykırı davranışları belirlenen üyelere yazılı ihtarda bulunmak, tekrarı halinde ilgilileri birlik disiplin kuruluna bildirmek, tüketicilerin korunması için gerekli tedbirleri almak ve üyeleri hakkında bu konuda odaya yapılan şikâyetleri incelemek,
- 6) Oda üyeleri ve müşterileri arasında çıkacak anlaşmazlıkları çözümlenmek, ceza gerektiren hallerde konuyu birlik disiplin kuruluna sevk etmek,
- 7) Mesleğe yeni girecek esnaf ve sanatkârlara meslekî eğitimler vererek, ticari faaliyetlerine başlayabilmeleri ve iş yeri açma ruhsatları için ilgili belediyeye verilmek üzere meslekî yeterlik belgesi vermek; üyelerine meslekî konularda danışmanlık yapmak,
- 8) İlçelerde, oda üyelerinin müşterileriyle ilişkisinde ortaya çıkan uyuşmazlıklarda, konu hakem heyetlerine intikal ettirilmiş ise bu hakem heyetlerine üye görevlendirmek,

7.4 İşlem Ücretleri ve Yıllık Aidat

Esnaf ve Sanatkâr Sicil Müdürlükleri ve Meslek Odalarında yapılan işlemlerden alınan ücretler 3 temel kalemden oluşmaktadır. Bu işlemler Bakanlık uhdesindeki Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi (ESBİS) üzerinde gerçekleştirilmektedir.

7.4.1 Maliye Harçları

Tescil, Terkin, Tadil işlemleri ile Sicil Tasdiknamesi işlemleri esnasında maliye harcı tahsil edilmektedir. Esnaf ve sanatkârların sicile kayıt ve tescil harçlarının tutarı 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun Ticaret Sicili Harçları hükümlerine göre hesap edilecek harcın yarısıdır. Alınan harçların %25'i ilgili Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliğine gelir kaydedilmektedir.⁴⁴ Harç bedelleri, Vergi Usul Kanunu uyarınca her yıl çıkarılan tebliğinde belirtilen "Yeniden Değerleme Oranları"na göre arttırılmaktadır.

7.4.2 Gazete İlan Bedeli

Tescil, tadil ve terkin işlemleri Esnaf ve Sanatkâr Sicil Gazetesi'nde yayınlanmakta olup, yayın işleminden ilan başına ücret tahsil edilmektedir. Gazete ilan bedelleri, Esnaf ve Sanatkâr Sicil Gazetesi Komitesi'nin teklifi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile belirlenir.⁴⁵ S

7.4.3 Kayıt Ücreti, Yıllık Aidat, Evrak ve Onay Bedelleri

5362 sayılı Kanununun 61. Maddesine göre Meslek Kuruluşları üyelerinden kayıt esnasında kayıt ücreti, yıllık olarak aidat ve düzenlediği belge ve hizmetler için ise belge ve onaylama ücreti almaktadır. Asgari ücrete endekslenmiş olan ve Konfederasyon (TESK) Yönetim Kurulunca belirlenen bu ücretlerin bedellerine, asgari ücrete gelen zam oranı baz alınarak artırım yapılmaktadır.

Kayıt ücreti, esnaf ve sanatkârların sicile ilk kayıt yapılması sırasında sicil müdürlüğü tarafından tahsil edilir. Kayıt ücretinin yarısı, sicil ihtiyacında kullanılmak üzere birlik adına açılacak banka hesabına, diğer yarısı da ilgili odanın banka hesabına aktarılır.

Kayıt ücretinin alındığı yıl için üyelerden ayrıca yıllık aidat alınmaz. Ancak, oda veya sicil kaydı silinenlerin aynı yıl içinde tekrar kayıt edilmeleri hâlinde, kendilerinden kayıt ücreti tahsil edilir.

Aynı çalışma bölgesi içinde meslekleriyle ilgili yeni bir ihtisas odası kurulan üyelerin kayıtları, yeni kurulan ihtisas odasına devredilir. Bu üyeler, devredildikleri ihtisas odasına kayıt

---

⁴⁴ 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu Madde 69- Esnaf ve sanatkârların sicile kayıt ve tescil harçlarının tutarı 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun Ticaret Sicili Harçları hükümlerine göre hesap edilecek harcın yarısıdır. Alınan bu harcın red ve iadeler düşüldükten sonra kalan tutarının yüzde 25'i ilgili birliğe gelir kaydedilmek üzere aktarılır.

⁴⁵ 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu Madde 70- .....Sicil Gazetesinde yayınlanacak ilan ücretleri Sicil Gazetesi komitesinin teklifi ve Bakanlığın onayı ile yürürlüğe girecek bir tarife ile belirlenir....

ücreti ödemezler. Birden fazla meslekten dolayı sicile kayıtları yapılan esnaf ve sanatkârların, ilgili ihtisas odalarına ayrı ayrı kayıtları yapılır ve kayıt ücreti de her bir meslek için ayrı ayrı tahsil edilir.

Bunun yanı sıra, esnaf ve sanatkârlardan oda üyeliği dolayısıyla yıllık aidat tahsil edilir. Aidat, nisan ve ekim aylarında iki eşit taksitte ödenir. Birden fazla meslekten dolayı sicile kayıtları yapılan esnaf ve sanatkârların, karma odaya her bir meslek için ayrı ayrı kayıtları yapılır ve sadece yıllık aidat tutarı daha yüksek olan mesleğin aidatı tahsil edilir.

İhtisas odasına kayıtları devredilen üyeler, eski odalarına o yılın aidatını ödemiş iseler, yeni odaya takip eden yıldan itibaren yıllık aidatı öderler. Şayet, eski odalarına o yılın aidatını ödememiş iseler, yeni odaya devredildikleri tarihten itibaren yıllık aidatın, yılın kalan aylarına isabet eden kısmını devredilen odaya öderler.

Oda kaydını sildiren üyelerin aidatlarının hesaplanmasında, o yıl için üyeden alınması gereken yıllık aidatın on iki aya bölünmesi suretiyle elde edilen aylık tutar, kaydın silindiği ay dâhil olmak üzere tahsil edilir. Yıllık aidat peşin ödenmiş ise, üyelikte geçen aylara ilişkin aidat tutarı mahsup edilerek kalan kısım üyeye iade edilir.

Yıllık aidatlarını ödemeyen üyelere, ödeme yapılıncaya kadar, odaca verilen hizmetler ile düzenlenecek ve onanacak belgeler verilmez.

Süresi içinde ödenmeyen yıllık aidatlar için esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları yönetim kurullarınca verilen kararlar ilam hükmünde olup icra dairelerince yerine getirilir. Gecikme zammı tutarı, yıllık aidatın bir mislini geçemez. Yıllık aidat ile bunlara ait kesinleşen gecikme zamlarının tahsil zaman aşımı süresi beş yıldır. Beş yıl içinde tahsil edilmeyen yıllık aidat ve gecikme zamları terkin edilir.

Aidat ve kayıt ücretleri, Etnaf ve Sanatkârların Ödeyecekleri Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat Hakkında Yönetmelik'in 7 nci maddesine göre, aşağıdaki gruplara göre belirlenmektedir.

- **Birinci grup odalar:** Ankara, İstanbul ve İzmir illeri büyükşehir belediyesi sınırlarına dâhil tüm ilçelerindeki odalardır.
- **İkinci grup odalar:** Ankara, İstanbul, İzmir ile kalkınmada öncelikli iller dışında kalan illerdeki odalardır. Bu grup merkez ilçelerinde ve büyükşehir belediyesi

sınırlarına dâhil tüm ilçeler ile merkez ilçe haricindeki diğer ilçeler olarak iki kategoriye ayrılmaktadır.

- **Üçüncü grup odalar:** Kalkınmada öncelikli illerde bulunan odalardır. Bu grup büyükşehir statüsünde bulunan iller ve büyükşehir belediyesi sınırlarına dâhil tüm ilçeleri ile üçüncü grup odaların bulunduğu diğer illerin merkez ve ilçeleri olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır.

Kayıt ücreti ve yıllık aidatlar aşağıda belirtilen esnaf ve sanatkârlar için ülke genelinde Üçüncü grup odalar kategorisinde değerlendirilir.

- 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe göre özürlü sayılanlar.
- Gaziler, şehit, gazi dul ve yetimleri.
- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’na göre vergiden muaf sayılan esnaf ve sanatkârlar.
- Esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı kadın esnaf ve sanatkârlar.

Yukarıda belirtilen kayıt ve aidat ücretleri; 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 61 inci maddesinde belirlenen hadler içerisinde kalmak ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na göre Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen yeniden değerlendirme oranını aşmamak kaydıyla her yıl Konfederasyon Yönetim Kurulunca yeniden belirlenebilir.

2023 yılı sicil işlem ücret kalemleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Sicil Esnaf ve Sanatkârlar Tescil İşlem Ücretleri

Ücret Kalemi	1. Grup Odalar	2. Grup Odalar	3. Grup Odalar*
Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat	1.342,00 TL	1.342,00 TL	1.342,00 TL
Belge ve Onay Ücreti	135,00 TL	135,00 TL	135,00 TL
Gazete İlan Bedeli (Tescil)	111,00 TL	111,00 TL	52,00 TL
Maliye Harç Pulu (Tescil)	1.007,48 TL	1.007,48 TL	1.007,48 TL

Tasdikname Harcı	165,15 TL	165,15 TL	165,15 TL
Toplam	2.760,63 TL	2.760,63 TL	2.701,63 TL

*Kadınlar, özürlü sayılanlar, vergiden muaf esnaflar, gaziler ile şehitlerin dul ve yetimleri 3. grup kategorisinde değerlendirilmektedir.

Tablo 5: 2023 Yılı Sicil Esnaf ve Sanatkârlar Tadil İşlem Ücretleri

Ücret Kalemi	1. Grup Odalar	2. Grup Odalar	3. Grup Odalar*
Belge ve Onay Ücreti	135,00 TL	135,00 TL	135,00 TL
Gazete İlan Bedeli (Tadil)	39,00 TL	39,00 TL	20,00 TL
Maliye Harç Pulu (Tadil)	499,05 TL	499,05 TL	499,05 TL
Tasdikname Harcı	165,15 TL	165,15 TL	165,15 TL
Toplam	838,20 TL	838,20 TL	819,20 TL

*Kadınlar, özürlü sayılanlar, vergiden muaf esnaflar, gaziler ile şehitlerin dul ve yetimleri 3. grup kategorisinde değerlendirilmektedir.

Tablo 6: 2023 Yılı Sicil Esnaf ve Sanatkârlar Terkin İşlem Ücretleri

Ücret Kalemi	1. Grup Odalar	2. Grup Odalar	3. Grup Odalar*
Gazete İlan Bedeli (Terkin)	26,00 TL	26,00 TL	13,00 TL
Maliye Harç Pulu (Terkin)	194,10 TL	194,10 TL	194,10 TL
Toplam	220,10 TL	220,10 TL	207,10 TL

*Kadınlar, özürlü sayılanlar, vergiden muaf esnaflar, gaziler ile şehitlerin dul ve yetimleri 3. grup kategorisinde değerlendirilmektedir.

8. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI İŞLEMLERİ

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Hakkında Yönetmelik'in 6 ncı maddesine göre, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.

Söz konusu Yönetmelikte belirtilen "yetkili idare", belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini; büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesini; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini ifade etmektedir.

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmeti ile iştilgal işletmeler, gayri sıhhi müesseseler olduğundan, bu işletmeleri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, anılan Yönetmelik ekinde yer alan "Gayri Sıhhi İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvuru/Beyan Formunu" doldurarak yetkili idareye başvururlar.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri hakkında kanunî işlem yapılır.

Başvurunun gerekli kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilir. İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından imzalanır; ruhsat için ayrıca, meclis veya encümen tarafından bir karar alınmaz.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı, işyerinde herkesin görebileceği şekilde asılmalıdır.

8.1 İşyerlerinde Aranacak Asgarî Ortak Şartlar

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Hakkında Yönetmeliğinin 5 inci maddesine göre işyerlerinde aranacak genel asgari şartlar:

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması,
- 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,
- Karayolu kenarındaki işyerleri için karayolu trafik güvenliğinin sağlanmış olması,
- İşyerinde yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması,
- Engellilerin işyerine giriş ve çıkışları için gereken kolaylaştırıcı tedbirlerin alınmış olması gerekmektedir.

8.2 Gayri Sıhî Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler

Gayrisıhî müessese açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler; işin özelliğine uygun olarak işyerini düzenledikten sonra İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Yönetmeliğinin ekinde yer alan başvuru formunu doldurarak yetkili idareye ibraz eder.

Yetkili idareler, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler için yapılacak beyan ve incelemelerde; insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemeleri esas alır.

Başvurunun öngörülen kriterlere uygun olarak doldurulduğunun tespiti halinde, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı beş gün içinde düzenlenerek ilgiliye verilir. İlgili, bu belgeye dayanarak işyeri açabilir. Beyana göre tanzim edilen ruhsat müktesep hak doğurmaz.

İkinci ve üçüncü sınıf işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idare tarafından bir ay içinde kontrol edilir. Bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde, ilgili, çalışma ruhsatı almış sayılır ve kontrol görevini süresinde yerine getirmeyen kamu görevlileri hakkında yetkili idareler tarafından yasal hükümler uygulanır.

Ruhsat verilmesini takiben yapılacak kontrol ve denetimlerde, ikinci fıkrada belirtilen kriterlere aykırı beyan ve durumun tespiti halinde, işyerine bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilir. Verilen süre içinde noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde verilmiş olan ruhsat, yetkili idare tarafından iptal edilerek işyeri kapatılır ve ilgililer hakkında ruhsat vermeye yetkili idareler tarafından ayrıca yasal işlem yapılır.

İkinci sınıf gayrisihhî müesseselerden yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolum ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğalgaz istasyonları, atık işleme sanayi tesisleri ve benzeri yerlere müsaade verilmezden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşturulması için yetkili idarelerce inceleme yapılması zorunludur. Bu müesseselerin etrafında yetkili idareler tarafından belirlenecek mesafede sağlık koruma bandı bırakılması mecburidir. Söz konusu yerlerin üçüncü sınıf gayrisihhî müessese olarak açılması durumunda sıhht nezarate tabi tutulması yeterlidir.

8.3 İşyeri Açılışına İlişkin Diğer Hususlar

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmeti ile işgal işletmelerin açılışında istenilen evraklar aşağıda sıralanmıştır. Bu belgeler bazı belediyelerde farklılık

gösterebilmektedir. Bu nedenle açılış öncesi ilgili belediyeden başvuru yapılarak evrakların tamamlanması gerekmektedir.

- T.C. kimlik belgesi,
- Adli sicil kaydı belgesi,
- Oda faaliyet belgesi ve oda sicil tasdiknamesi,
- İş yeri kira isekira kontratının, kendi mülkü ise tapusunun bir örneği ,
- Vergi levhası,
- Tapu yapı kullanma belgesi
- İtfaiye uygunluk raporu
- Ustalık belgesi

Söz konusu belgeler ile birlikte bağlı bulunulan belediyeye başvurularak iş yeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin işlemler tamamlanır.

9. MESLEKİ EĞİTİM VE YETERLİLİK

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda düzenlemesi yapılan hükümlere göre Kanun kapsamına alınan il ve mesleklerde ustalık belgesine sahip olanlar veya bu kişileri işyerlerinde çalıştıranlar bağımsız işyeri açabilmektedirler. Söz konusu meslekler Milli Eğitim Bakanlığının bünyesinde bulunan Mesleki Eğitim Kurulunca gerçekleştirilen toplantılarda alınan kararlar neticesinde belirlenmektedir.

Bu doğrultuda motorlu araçlara ilişkin aşağıda bulunan mesleklerde işyeri açmak için belge zorunluluğu bulunmaktadır.

- Dizel Motorları Yakıt Pompası ve Enjektör Ayarlığı
- İş Makineleri
- Motorlu Araçlar LPG Sistemleri Bakım ve Onarımcılığı
- Motosiklet Tamirciliği
- Otomotiv Boya
- Otomotiv Elektrikçiliği
- Otomotiv Elektromekanik
- Otomotiv Gövde
- Otomotiv Mekanikerliği
- Otomotiv Motor Yenileştirmeciliği
- Ön Düzen Ayarlığı ve Lastikçilik

Söz konusu mesleklere ilişkin işyeri açılışlarında; belediyeler ve işyeri açma izni vermeye yetkili diğer kurum ve kuruluşlar, esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin kendilerinden veya işyerinde her bir meslek dalında çalıştırdıkları en az birer çalışanından ustalık belgesi ya da en az ön lisans diploması istemek zorundadır. Bu doğrultuda; 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik gereğince ilgili mesleklerde iş yeri sahibinin veya yanında çalıştırdıklarından herhangi birinin sahip olması gereken ustalık belgesi süreci bir sonraki başlık altında anlatılmaktadır. Buna ilaveten ustalık belgesi bulunmaması

durumunda mevzuat gereği işyeri açılışlarında ustalık belgesine muadil kabul edilen belgeler ise şunlardır:

- 1) Mesleki veya teknik okulların ilgili alanlarından mezun olduğunu gösterir diploma
- 2) Üniversitelerin ilgili lisans ve ön lisans alan ve dalından mezun olduğunu gösterir diploma (transkript ile birlikte ibraz edilecek)
- 3) 2/8/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre faaliyet gösteren kurumlardan alınan kurs bitirme belgesi

İlgili diploma ve belgelerin yurt dışından alınmış olması halinde bunların ilgili mevzuata göre denkliğinin kabul edilmiş olması şarttır. Milli Eğitim Bakanlığının tanıdığı ve önceden alınmış diğer diplomalar ve kurs bitirme belgeleri, müktesep hak kapsamında değerlendirilir.

9.1 Ustalık

“Usta” kelimesi; bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bunları mal ve hizmet üretiminde iş hayatınca kabul edilebilecek standartlarda uygulayabilen; üretimi planlayabilen; üretim sırasında karşılaşılabilecek problemleri çözümlayebilen; düşüncelerini yazılı, sözlü ve resim ile açıklayabilen; üretimle ilgili pratik hesaplamaları yapabilen kişiyi ifade etmektedir.

Ustalık seviyesine gelinebilmesi için belirli eğitimlerin alınmış olması ve sınavlardan başarılı olunması gerekmektedir. Ustalık eğitimi; kalfalık yeterliğini kazanmış olanların mesleki yönden gelişmelerini ve bağımsız işyeri açabilmelerini temin için gerekli yeterlikleri kazandırmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Ayrıca meslek lisesi mezunları Milli Eğitim Bakanlığının düzenlemiş olduğu ustalık eğitimi kurslarına katılabilirler ya da doğrudan ustalık sınavlarına girebilmektedirler.

Kalfalık yeterliliğin elde edinilebilmesi için de farklı aşamalardan geçilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda çıraklık ve kalfalık eğitimlerinin tamamlanması gerekmektedir.

Buna göre mesleki eğitime başlangıcın ilk aşaması aday çıraklıktır. Bu kapsamda ilköğretim okulunu bitirmiş olanlar, bir mesleğe hazırlık amacı ile çıraklık dönemine kadar

işyerlerinde aday çırak olarak eğitilebilmektedirler. Mesleki eğitim merkezi programına çırak olabilmek için belirli şartlar aranmaktadır.

a) En az ortaokul veya imam-hatip ortaokulu mezunu olmak.

b) Bünyesi ve sağlık durumu gireceği mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olmak.

Aday çırak ve çıraklar, mesleğin özelliğine göre haftada sekiz saatten az olmamak üzere genel ve mesleki eğitim görürler. Aday çırak ve çıraklar, pratik eğitimlerini işyerlerinde, burada eksik kalan pratik eğitimlerini ve teorik eğitimlerini meslek ve teknik eğitim okul ve kurumlarında ya da Millî Eğitim Bakanlığınca uygun görülen işyerlerinde yapmaktadırlar.

Bu doğrultuda: yukarıda belirtilen aşamaları tamamlayan çıraklar kalfalık sınavına girmektedirler. Ayrıca 09/12/2016 tarihli ve 29913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6764 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile bazı düzenlemeler yapılmıştır.⁴⁶

Buna göre;

a) Mesleki ve teknik eğitim kurumları ile mesleki eğitim merkezleri ortaöğretimin içine dâhil edilmiştir.

b) Mesleki eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmış olup, çıraklık ve kalfalık eğitim süresi (3 yıl çıraklık + 1 yıl kalfalık) toplam 4 yıl olarak belirlenmiştir.

Öte yandan, 26/03/2017 tarihli ve 30019 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan düzenleme ile Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.⁴⁷

Buna göre;

➤ Mesleki eğitim merkezi öğrencileri 11. sınıfın sonunda yapılan kalfalık sınavlarında başarılı olanlara Kalfalık Belgesi bunu takiben bu programda öngörülen teorik ve

⁴⁶ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161209-5.htm>

⁴⁷ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/03/20170326-2.htm>

pratik eğitim süresi sonunda yapılacak ustalık sınavlarında başarılı olanlara da Ustalık Belgesi verilmesi hükme bağlanmıştır.

Bu itibarla; Kalfalık yeterliliğini kazanmış olanlar ustalık sınavına girebilmektedirler. Kalfaların ustalık sınavlarına girebilmeleri için ustalık eğitimlerini başarı ile tamamlamış olmaları gerekmektedir. Bu sınavların neticesinde başarılı olanlar ustalık belgesi almaya hak kazanmaktadırlar. İşyeri sahipleri veya o işyerinde çalışan ustalık belgesi sahipleri, bu süreçler neticesinde elde ettikleri ustalık belgelerini mevzuat⁴⁸ gereği işyerlerine asmaları gerekmektedir.

Ayrıca, ustalık belgesi sahipleri talep etmeleri durumunda iş pedagojisi kursunu tamamlaması ve sınavda başarılı olmaları neticesinde usta öğreticilik unvanına da sahip olmakta ve işyerlerinde çırakların yetiştirilmelerine imkân sağlamaktadırlar. Yukarıda ayrıntıları anlatılan söz konusu süreçlerin özetlenmiş haline aşağıdaki şekilde yer verilmiştir.

Şekil 4 Ustalık Süreci

⁴⁸ 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun 30. maddesinin dördüncü fıkrası

10. MOTORLU KARA TAŞITLARININ BAKIM VE ONARIM HİZMETLERİ MESLEKLERİNİN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ, FIRSAT VE TEHDİTLERİ (GZFT ANALİZİ)⁴⁹

10.1 Güçlü Yönler

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerinin güçlü yönleri:

- Esnaf ve sanatkârların el becerileri ve ustalıklarıyla fark yaratabilmeleri, düşük maliyetle çözüm sunabilmeleri
- Esnaf ve sanatkâr işletmelerinin müşterilerine daha hızlı çözümler sunabilmeleri
- Araç kullanım talebinin her zaman yüksek olması bu sebeple müşteri potansiyelinin fazlalığı
- Genç yaşta yüksek kazanç imkânları sunması

10.2 Zayıf Yönler

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerinin zayıf yönleri;

- Satış sonrası hizmetler konusunda yetkili servislere göre kısa süreli garanti hizmeti verebilmeleri
- Yeni model araçlarda yaşanan arızaların tespit edilmesine yönelik eğitim ve tecrübe eksikliği
- Esnaf ve sanatkârların mevcut durumda kullanmış oldukları test cihazlarının arıza tespitinde %60-70 doğruluk imkânı vermesi
- Esnaf ve sanatkârların araçların tamir ve bakımlarında orijinal parça yerine eş değer parça ya da ömrünü tamamlamış araçlardan elde edilen parçaları tercih etmesi hizmet sonrası sorunları artırması
- Müşteriler için araçlarının bakım ve onarımını beklerken uygun imkânlarının olmaması (bekleme odası, tuvalet vs. yerlerin olmaması)

---

⁴⁹ Esnaf ve Sanatkârlar Özelinde Sektör Analizleri Projesi Bakım, Temizlik ve Sağlık Sektörü Raporu'ndan faydalanılmıştır.

10.3 Fırsatlar

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerindeki fırsatlar;

- Nüfusun ve araç sayısının artmasının müşteri potansiyelini artırması
- Araç sahiplerinin garanti süresi dolmuş araçları yetkili servisler yerine esnaf ve sanatkâr işletmelerine götürmeyi tercih etmesi
- Araç fiyatlarındaki artış nedeniyle araçların daha değerli bir hal alması ve bu doğrultuda araç bakım ve onarımına daha çok ihtimam gösterilmesi
- Daha değerli bir hal alan araçların aynı oranda işçilik ücretlerinde de artış görülmesi

10.4 Tehditler

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerine yönelik tehditler;

- Yeni model araçlardaki arızayı tespit edebilecek test/arıza tespit cihazlarının yüksek maliyet sebebiyle tedarik edilememesi
- Müşterilere sundukları fiyatlar konusunda farklı esnaf ve sanatkâr işletmeleri arasında büyük farklar oluşabilmesi sonucunda müşterilerin güven sorunu yaşamaları

11. TÜKETİCİYE YÖNELİK SORUMLULUKLAR

11.1 Esnaf ve Sanatkarlar Özelinde Sektör Analizleri Projesi Kapsamında

Bakanlığımızca 2018 yılında gerçekleştirilen Esnaf ve Sanatkarlar Özelinde Sektör Analizleri Projesi Makine, Taşıtlar ve Madeni Eşya Sektörü Raporu'nda "Oto ve diğer taşıt araçları alt sektöründe" bulunan mesleklerin müşterileriyle esnaflarla ilgili düşünceleri ve müşteri memnuniyetine ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı, yaklaşık 1.000 kişi ile görüşülerek gerçekleştirilen bir müşteri anketi yapılmıştır.

Yapılan anketlere göre katılımcıların %73'ü satın aldıkları ürün ya da hizmet için esnaf ve sanatkarları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ankete katılanların %93'ü satın aldıkları ürün ya da hizmetleri arkadaşlarına ya da yakınlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir. Yine %87,8'i en son ürün/hizmet aldıkları yerden ürün/hizmet almaya devam edeceklerini ifade etmişlerdir.

Anket katılımcılarının esnaf ve sanatkarları tercih etmelerindeki en önemli beş husus sırasıyla; kalite, güvenlik, pazarlık yapabilme olanağı, yapılan işler karşılığında alınan ücret ile ilgili açıklama yapılması ve müşteriye güven verme olarak belirtilmiştir. Buna karşılık katılımcıların esnaf ve sanatkarları tercih etmelerinde en az önemli gördüğü beş husus sırasıyla; randevu alma kolaylığı, park yeri kolaylığı, konfor (klima, dinlenme yerleri, WC'yi barındırması), evine yakın olması (ya da ulaşım kolaylığı) ve kişisel ilişkiler (ya da sosyallik)'dir.

11.2 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu Kapsamında

Esnaf ve sanatkarların üyesi oldukları odaların bağlı oldukları Birlikler bünyesinde Disiplin Kurulları yer almaktadır. Disiplin Kurulları bağlı oda üyelerinin mesleki faaliyetleri sırasında meslek ahlakına uymayan hareket ve işlemlerinin soruşturulmasına ve durumun niteliğine göre Kanun'da belirtilen cezaları vermeye yetkilidir. 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 24'üncü maddesinde Birlik Disiplin Kurulları tarafından

verilebilecek cezalar ile hangi hareket ve davranışların bu cezalara yol açabileceği belirtilmektedir. İlgili madde uyarınca verilebilecek cezalar aşağıdadır.

Yaptırımlar

a) Uyarma cezası: Meslek şeref ve haysiyetine uygun düşmeyen hareketleri olan, odaya olan üyelik görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen, üyesi olduğu oda ve diğer esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarının itibarını zedeleyici fiilde bulunan ve sözler sarf eden, müşteri veya diğer kişilerle olan ilişkilerinde terbiye ve nezakete aykırı davranışlarda bulunan üyenin, meslekî faaliyetinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir. Üye, bir yıl içinde uyarma cezası gerektiren fiili tekrarlaması halinde kınama cezası ile tecziye edilir.

b) Kınama cezası: Müşterilerine ve diğer kişilere olan taahhütlerini yerine getirmeyen veya bunlara karşı haksız ithamda bulunan, müşterilerini ve diğer kişileri kandıran, nizami ölçü ve tartı aletlerini bilerek kullanmayan üyeye meslekî faaliyetinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir. Üye, bir yıl içinde kınama cezasını gerektiren fiili tekrarlaması halinde para cezası ile tecziye edilir.

c) Para cezası: Üyenin, Bakanlık, o yer idare amiri, esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları tarafından mevzuata uygun olarak alınmış kararlara aykırı hareket etmesi ve mükerrer kınama cezası almasından dolayı, para cezası ile cezalandırılmasıdır. Para cezaları birliğe gelir kaydedilir. Verilecek para cezası 61 inci maddeye göre belirlenen yıllık aidatın iki katıdır. Üyenin para cezası verilmesini gerektiren eylem ve davranışlarının, aynı eylem ve davranış olmasına bakılmaksızın bir yıl içinde tekrarında, verilecek ceza yıllık aidatın beş katı olarak uygulanır.

d) Geçici veya uzun süreli oda üyeliğinden çıkarma cezası: Üyenin, esnaf ve sanatkâr sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde, huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozucu eylem ve davranışlarda bulunması karşısında oda üyeliğinden geçici veya uzun süreli olarak çıkarılması, bu süre içerisinde meslekî faaliyetini yürütememesidir.

Disiplin kurulunun yukarıda sayılan görevlerinin haricinde Oda Yönetim Kurullarınca, üyelerinin ürettikleri mal ve hizmetlerin kalitesi, standartları ve sağlık koşullarına uygun

şekilde üretilip üretilmediği ve ücret tarifelerine uyulup uyulmadığı ilgililerin başvurusu üzerine ya da doğrudan veya uzman kişiler aracılığıyla kontrol edilebilir.

11.3 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında

İlgili Kanun gereğince esnaf ve sanatkârlar tüketiciye sunmuş oldukları mal ve hizmetlere ilişkin çeşitli açılardan sorumludurlar. Bu Kanun'a göre esnaf ve sanatkârlar "sağlayıcı" ya da "satıcı" sıfatıyla tüketicilere karşı sorumluluk altına girmektedirler. Bu sorumluluk alanları çeşitli durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu durumlardan birisi de 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 13'üncü maddesinde tanımı yapılarak özellikleri sıralanan "ayıplı hizmet" kavramıdır.

6502 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde hizmet, "Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan ya da yapılması taahhüt edilen mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusu" şeklinde tanımlanmaktadır. Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerinde, tüketicilere ürün satışı dışında yapılan iş gereği sağlanan bir hizmet de olduğundan, esnaf ve sanatkârlar, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında "sağlayıcı"⁵⁰ sıfatıyla "ayıplı hizmet" başlığı altında düzenlenen hususlara uymak zorundadırlar.

Ayıplı hizmet kavramı, söz konusu Kanun'un 13. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır:

"Ayıplı hizmet, sözleşmede belirlenen süre içinde başlamaması veya taraflarca kararlaştırılmış olan ve objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşıması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan hizmettir. Hizmet sağlayıcısı tarafından bildirilen, internet portalında veya reklam ve ilanlarında yer alan özellikleri taşımayan ya da yararlanma amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren hizmetler ayıplıdır."

Hizmetin ayıplı olduğunun anlaşılması söz konusu olduğunda tüketicilerin hakları Kanun'un 15 inci maddesinde sıralanmaktadır;

- 1) Hizmetin yeniden görülmesi,

---

⁵⁰ "Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan ya da hizmet sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi".

- 2) Hizmet sonucu ortaya çıkan eserin ücretsiz onarımı,
- 3) Ayıp oranında bedelden indirim,
- 4) Sözleşmeden dönme

Seçimlik haklarından birisini serbestçe seçme hakkı vardır.

Hizmetin ayıplı ifa edildiği durumlarda tüketici, hizmetin yeniden görülmesi, hizmet sonucu ortaya çıkan eserin ücretsiz onarımı, ayıp oranında bedelden indirim veya sözleşmeden dönme haklarından birini sağlayıcıya karşı kullanmakta serbesttir. Sağlayıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflar sağlayıcı tarafından karşılanır. Tüketici, bu seçimlik haklarından biri ile birlikte Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat da talep edebilir. Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin sağlayıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması hâlinde tüketici bu hakları kullanamaz. Orantısızlığın tayininde hizmetin ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurmanın tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi hususlar dikkate alınır. Tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden indirim yapılan tutar derhâl tüketiciye iade edilir. Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin seçildiği hâllerde, hizmetin niteliği ve tüketicinin bu hizmetten yararlanma amacı dikkate alındığında, makul sayılabilecek bir süre içinde ve tüketici için ciddi sorunlar doğurmayacak şekilde bu talep sağlayıcı tarafından yerine getirilir. Her hâlükârda bu süre talebin sağlayıcıya yöneltilmesinden itibaren otuz iş gününü geçemez. Aksi takdirde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanmakta serbesttir.

İlgili Kanun gereğince esnaf ve sanatkârlar tüketiciye sunmuş oldukları mal ve hizmetlere ilişkin çeşitli açılardan sorumludurlar. Bu Kanun'a göre esnaf ve sanatkârlar "sağlayıcı" ya da "satıcı" sıfatıyla tüketicilere karşı sorumluluk altına girmektedirler. Bu sorumluluk alanları çeşitli durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu durumlardan birisi de 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 8'inci maddesinde tanımı yapılarak özellikleri sıralanan "ayıplı mal" kavramıdır. Buna göre ayıplı mal; Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımamakla birlikte; tüketicinin

makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallardır.

Oto bakım ve onarım sektöründe esnaf ve sanatkârlar tarafından doğrudan ürün satışı yapılmamakla beraber müşterilerin ihtiyaçları doğrultusunda değişim ya da onarım gerektiren mallar esnaf ve sanatkârlar tarafından tedarik edilmekte ve müşteriye sunulmaktadır. Bu sebeple, sektörde yer alan esnaf ve sanatkârların bu hususa dikkat etmelerinde yarar olduğu değerlendirilmektedir.

Malın ayıplı olması durumunda Tüketici, Kanun'un 11 inci maddesinde belirtilen ve aşağıda sıralanan seçimlik haklarından birini kullanabilir.

Malın ayıplı olduğunun anlaşılması söz konusu olduğunda tüketicilerin;

- Satılan malı iade ederek sözleşmeden dönme,
- Satılan maldaki ayıp oranında indirim isteme,
- Satılan malda aşırı bir masraf gerektirmiyorsa, satılan malın satıcı tarafından ücretsiz onarılmasını isteme,
- İmkân varsa malın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini talep etme, Seçimlik haklarından birisini serbestçe seçme hakkı vardır.

Esnaf ve sanatkârlar tarafından sunulan hizmetlerle alakalı tüketici şikâyetleri, şikâyete bağlı olarak 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında da değerlendirilmektedir.

12. MESLEĞE İLİŞKİN FAYDALI BİLGİLER

Mesleğe bir standart getirmek ve vizyon oluşturmak adına aşağıdaki önerilerden faydalanabilirsiniz.

➤ **Müşterilere güven tesisini sağlamak**

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri mesleklerine müşterilerin güvenini sağlamak çok önemlidir. Bu sebeple, müşterilere sunulan ürünlerde ve müşterilerle kurulan iletişimde bu güvenin tesis edilmesi gereklidir. Bu süreç sadık müşteriler kazanılması açısından da önemlidir.

➤ **Sadık müşteri edinmeye gayret göstermelisiniz**

Müşterilerde devamlılığı sağlamak işletmeniz açısından önemlidir. Sadık müşteriler hizmetten memnun olan müşterilerdir. Bu bağlamda, müşterinin aklına ilk gelen işletme olmak önemlidir.

➤ **Satış sonrası hizmetlerde devamlılık sağlamalısınız**

Müşterilerinize sunmuş olduğunuz ürünlerin kullanımları sonrasında müşterilerden gelen geri dönüşleri dikkate almalı ve çözüm odaklı bir yol izlemelisiniz.

➤ **Müşterilere sağlıklı bir şekilde yaklaşım gösterilmelidir**

Müşterilerle iletişime geçerken, insan ilişkilerinde başarılı, iletişimi ve insan ilişkileri güçlü personel seçimi işletmenin başarısına doğrudan etki edecektir.

➤ **İşletmenin temizliğini sağlamak**

Motorlu kara taşıtlarının bakım ve onarım hizmetleri gerçekleştiren işletmeler genel temizlik anlamında sağlıklı olmayabilir. Ancak özellikle tuvalet, bekleme salonu gibi bakım ve tamiratın yapılmadığı alanlarda genel temizliğin sağlandığından emin olunuz.

**EK 1: GAYRİSİHHİ İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI
BAŞVURU/BEYAN FORMU**

T.C.

.....İL ÖZEL İDARESİNE

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

- 1- Tesisin adı veya unvanı :.....
- 2- Tesisin sahibi :.....
- 3- Faaliyet konusu :.....
- 4- Tesisin adresi :.....
- Tel. no :..... e-posta:.....
- 5- Pafta, Ada, Parsel no :.....
- 6- Mülkiyet durumu : Kira (kira sözleşmesi) Malik (tapu sureti*)
- 7- İşyerinin kullanım alanı : Açık alan..... m2 Kapalı alan..... m2
- 8- İşyerinde yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvıların depolanması amacıyla bulunacak depoların hacmi** : 1. Depo..... 2. Depo..... 3. Depo..... 4. Depo..... 5. Depo.....
- 9- İşyerinde yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvılardan depolanmasına izin verilenlerin sınıfı/sınıfları** :.....
- 10- Kayıtlı olduğu vergi dairesi adı ve vergi no : .....
- 11- Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası :.....
- 12- Ustalık belge no :.....
- 13- Ticaret sicil numarası ve kayıtlı olduğu ticaret sicili müdürlüğünün adı (Ticaret siciline kayıtlı olanlardan istenir.) :.....
- 14- Sınıfı : Birinci sınıf İkinci sınıf Üçüncü sınıf
- 15- Tesisin bulunduğu yer: Yerleşim yeri Sanayi bölgesi Endüstri bölgesi
Sanayi sitesi Diğer .....
- 16- ÇED Yönetmeliği kapsamında olan tesisler için ÇED Olumlu Belgesi veya ÇED Gerekli Değildir Belgesi var mı? Var Yok
- 17- Karayolu trafik güvenliği gerektiren işyeri ise gerekli izin: Var Yok
- 18- İtfaiye raporu gerektiren işyerleri için rapor: Var Yok
- 19- Çevre izni veya çevre izin ve lisans belgesi: Var Yok
- 20- Tehlikeli atıklarla ilgili lisansa tabi ise belgesi : Var Yok

Açmak istediğim işyeriyle ilgili olarak yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu beyan eder, işyerime açma ve çalışma ruhsatı verilmesini arz ederim.

Adı ve Soyadı

İmza

Kaşe(mevcut ise)

Tarih

Gerçeğe aykırı beyanda bulunulması hâlinde beyan sahipleri hakkında ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

16, 18 ve 20 sıra no'lu belgelerin ikinci sınıf gayrisihhî müesseseler ve tabi ise üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler için forma eklenmesi zorunludur.

17 ve 19 sıra no'lu belgeler ikinci sınıf gayrisihhî müesseseler ve tabi ise üçüncü sınıf gayrisihhî müesseselerden başvuru esnasında istenmeyecektir; ancak söz konusu belgelerin işyerinde bulundurulması zorunludur.

*Tapu bilgilerinin TAKBİS'ten temin edilmesinin mümkün olduğu hâllerde tapu sureti istenmez.

**Akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu niteliğindeki işyerleri için doldurulacaktır.